БУТУН ДУН'Ё ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ҚИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТ (большевик)ЛАР ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 170 (…597)
25 АВГУСТ 1946 йил ЯКШАНБА
БАҲОСИ 20 ТИЙИН

БУГУНГИ СОНДА:

Халқ маорифи ходимларининг республика кенгашида (1-нчи бет).

МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМНИ ЎРГАНУЧИЛАРГА ЁРДАМ. А. Ляпин. — Социализмдан коммунизмга аста-секин кўчиш тўғрисида (2-нчи бет).

М. Бобош. — Бухоро область театри яхши ишламаётир (2-нчи бет).

Пахта пунктлари янги ҳосилни қабул қилишга яхши тайёрлансин! **М. Аҳмедов.** — Пахта қабул қилишга тайёрлик кечикмоқда, **М. Эргашев.** — Пахта пунктларидаги камчиликлар тезда тугатилсин (3-нчи бет).

Мансур Жумаев. — Чорвачилигимиз тобора ривожланмоқда (3-нчи бет).

Париж Сулҳ Конференциясида (3 ва 4-нчи бетлар).

ФЕЛЬЕТОН. **Ҳабиб Ну'мон.** — Чилласи чиқмаган бозорком (4-нчи бет).

Маршал Тито сўзи (4-нчи бет).

Берлиндаги Совет Ҳарбий Ма'мурнятининг тадбирлари (4-нчи бет).

ССР ИТТИФОҚИ ҚУРОЛЛИ КУЧЛАРИ МИНИСТРИНИНГ
БУЙРУҒИ

1946 йил 25 август *№ 38* *Москва шаҳри*

Бундан беш йил муқаддам, Улуғ Ватан уруши бошланган кунларда, Қизил Армияни та'минловчи идоралар тузилган эди.

Қизил Армияни та'минловчи идораларнинг шахсий составн — интендантлар, медицина ходимлари, автомобильчилар, йўлчилар, ҳарбий алоқачилар, ёқилғи блан та'минловчи ходимлар ва ветеринарлар Улуғ Ватан урушида фронтни та'минлаш юзасидан ўз олдиларига қўйилган вазифаларни муваффақият блан бажардилар.

Қизил Армияни та'минловчи идораларнинг шахсий состави Ватан олдидаги ўз бурчларини муносиб равишда адо этдилар.

Бугун, 25 августда, Қизил Армияни та'минловчи идораларнинг бешйиллиги кунида, Қизил Армияни та'минловчи идораларнинг солдатлари, матрослари, сержантлари, старшиналари, офицерлари ва генералларини табриклайман ва қутлайман ҳамда уларга ССР Иттифоқи Қуролли Кучларини та'минлаш ва зарур нарсаларни етказиб беришда бундан сўнгги ишларида муваффақиятлар тилайман.

ССР Иттифоқи Қуролли Кучлари Министри
Совет Иттифоқи Генералиссимуси
И. СТАЛИН

Ўз-ўзини танқид — большевизмнинг синалган қуроли

Ҳозирги кунда буюк ижодий меҳнат қизиб кетди. Бутун совет халқи большевиклар партиясининг чақириғига биноан Сталинча янги бешйиллик планини — мамлакатимизнинг халқ хўжалигини тиклаш ва янада ривожлантириш бешйиллик планини амалга ошириш учун курашга отланди. Бешйиллик план совет халқи ҳаёти ва меҳнатининг программаси, унинг жанговар байроғи бўлиб қолди.

Бешйиллик планни амалга ошириш учун зўр ғайрат блан кураш олиб борилаётган шароитда большевиклар партиясининг синалган, жанговар қуроли бўлмиш ўз-ўзини танқид айниқса катта аҳамиятга эгадир. Ўртоқ Сталин бундай деб та'лим беради: мамлакатимизга бир партия, коммунистлар партияси раҳбарлик қилаётган экан, «илгари боришни истар эканмиз, ўз хатоларимизни ўзимиз очишимиз ва тузатишимиз кераклиги равшан эмасми, бу хатоларни бошқа ҳечким очолмаслиги ва тузата олмаслиги равшан эмасми. Ўртоқлар, ўз-ўзини танқид тараққиётимизни олға силжитучи энг муҳим кучларнинг бири бўлиши керак эканлиги равшан эмасми?».

Юксалучи ва халқни ғалабадан-ғалабата бошлаб боручи партия бўлмиш Ленин-Сталин партияси ёруғлик ва танқиддан қўрқмайди. Ленин-Сталин партияси қурилишимизга халақит берадиган, олға ҳаракат қилиб боришимизга тўсқинлик қиладиган ҳамма ғовларни енгиш учун танқиддан фойдаланади.

Бизнинг кундалик ишларимизда жиддий камчиликлар оз эмас. Ўз-ўзини танқид эса шу камчиликларни йўқотишда тажрибада синалган, энг тўғри воситадир. Ўз-ўзини танқид нақадар кенгайтирилса, нақадар ўткир бўлса, камчиликларимиз шу қадар тезроқ йўқотилади, ишимиз шу қадар ташкилий тартибда, муваффақиятли суратда амалга оширилади. Бунинг аксича, агар ўз-ўзини танқид суст ривожлантирилган бўлса, одамлар ўзлари тўғрисида ва бошқалар тўғрисида ҳақиқат гапни очиқ ва дангал айтишга жур'ат этолмасалар, улар ўзларининг кундалик ишларини якунлаган чоқларида: «Ишнинг ҳаммасини бажардимми, яна ҳам яхшироқ ишлай олмас эдимми?» деб завқ блан ўз-ўзларига савол беришга одатланмасалар, у ҳолда касал авж олади, камчиликлар кўпаяди ва хавфли тус олади. Ўзига танқидий назар блан қарай олмайдиган ва танқидга мардона чидаш беролмайдиган ходим илгари силжий олмайди, бундай ходим қўрқоқ ва обивательдир.

Яқинда ВКП(б) Марказий Комитетининг қарори э'лон қилинди. Бу қарор Ленинградда чиқадиган «Звезда» ва «Ленинград» номли адабий журналларнинг ишларидаги жиддий камчиликлар ва жуда қўпол сиёсий хатоларни фош қилади. Бу журналларда бадиий жиҳатдан қиммати кам, мафкуравий жиҳатдан совет халқига ёт ва душман бўлган, ғоявий жиҳатдан тутуриқсиз, бебурд, қабиҳ бирқанча асарлар босилган. Жумладан, М. Зощенконинг совет кишиларини, совет воқи'лигини қасддан масхара ва туҳмат қилиб ёзган ифлос асарлари, А. Аҳматованинг революциядан аввалги ўтмишни «соғиниб» бадбинлик руҳида ёзган ше'рлари шундай асарлардандир.

Журналларнинг раҳбарлари Зощенко блан Аҳматованинг кимлигини, уларнинг ижтимоий-сиёсий қиёфасини жуда яхши билишлари керак эди. Лекин шунга қарамай улар қасддан масхара қилиб ёзучи кишига ва разил «меҳмонхона шоираси»га минбарни бемалол топшириб қўйганлар. Ленинграддаги журнал редакцияларининг принципиал партиявий позицияларни қўлдан бой бериб қўйишлари натижасидагина, разил муросачилик қилиниб, халқ манфаатлари, давлат, партия манфаатлари «ошна-оғайнигарчилик муносабатлари»га қурбон қилинганлиги натижасидагина шундай ярамас ҳол юз бера олди. Журналларнинг раҳбарлари туҳматчи Зощенкони «хафа қилмаслик» учун унинг қабиҳ, ярамас асарларини танқид қилиш уёқда турсин, балки аксинча, унинг асарларини зўр бериб матбуотда чиқартирганлар. Бу очиқ мисол кишиларнинг бировни хафа қилишдан қўрқиб танқиддан воз кечишлари умум халқ ишига қандай зарар етказишини кўрсатади. Шахсий ошна-оғайнигарчилик муносабатларидан устун турган ва дадиллик, қат'ият блан қилинадиган принципиал танқид—олға қараб ҳаракат қилишимиз учун энг зарур шартларнинг биридир!

Ленинград партия ташкилоти активининг йиғилиши Марказий Комитетнинг қарори тўғрисида ВКП(б) Марказий Комитетининг секретари ўртоқ А. А. Ждановнинг докладини эшитиб, большевикча ўткир танқид ва ўз-ўзини танқиднинг намунасини кўрсатди. Активлар йиғилиши Ленинград партия ташкилотидаги барча коммунистларни совет халқи олдида турган тарихий вазифаларни муваффақиятли бажариш учун ўзларининг ғоявий-сиёсий ва маданий савияларини ошириш соҳасидаги ишларни кучайтиришга чақирди.

Партия ва совет ташкилотларининг раҳбар ходимларини тайёрлаш, танлаш ва тақсимлаш соҳасида Украина коммунист (большевик)лар партияси Марказий Комитетининг ишларида ҳам жиддий камчиликлар очилди. Украина К(б)П Марказий Комитетининг яқинда бўлиб ўтган пленумида Украина К(б)П Марказий Комитетининг мафкура соҳасидаги ишларнинг ғоят муҳимлигига етарли баҳо бермаганлиги, интеллигенция кадрларини ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялашга лозим даражада э'тибор қилмаётганлиги, совет халқига душман бўлган буржуа-миллатчилик мафкурасини матбуотда кенг танқид қилишни уюштирмаганлигини ҳам айтиб ўтилди. Газеталарда босилган ба'зи мақолаларда, китоб, журналларда, Украинадаги ба'зи тарихчи ва адабиётчиларнинг сўзларида мафкуравий хатолар, тарихчи Грушевский ва унинг «мактаби» талқин қилган буржуа-миллатчилик қарашларини яна илгари суриш йўлида уринишлар борлигини кўрамиз. Ба'зи украин ёзучиларининг ижодида ҳозирги замон воқи'лиги акс эттирилмаётир. Ёзучиларнинг бир қисми орасида совет адабиёти ан'аналарига зид бўлган бема'ни ва зарарли «назария», я'ни ёзучиларнинг мафкуравий хато қилиш ҳуқуқи деган «назария» пайдо бўлди. Амалда эса бу «назария» совет мафкурасидан четлашишни, танқиддан қочиш ва яширинишйўлидаги уринишни кўрсатади.

Партия органларининг мустақил иш кўриши—танқид ва ўз-ўзини танқидни дадил ва кенг ривожлантиришнинг энг муҳим шартидир. Ба'зи районларда мутлақо йўл қўйиб бўлмайдиган фактлар учрайди: партия аппарати давлат ва хўжалик аппаратлари блан иноқлашиб, чиқишиб кетадилар, хўжалик ташкилотларининг раҳбарлари партия ташкилотларининг ходимларини мукофотлайдилар, уларни қонунга хилоф равишда озиқ-овқат ва саноат моллари блан та'минлайдилар. Бу ҳол партия ташкилотлари ходимларининг мустақил ҳаракат қилишларига имкон бермайди, уларни хўжалик органларининг ишларини контроль қилиб туриш имкониятидан маҳрум этади. Шундай мисоллардан бирини кўрсатамиз. Ўтган йили «Ворошиловградуголь» комбинатининг раҳбарлари кўмир чиқариш планини ошириб бажарганликлари учун доим мукофот олганлар. Кейинчалик, уларнинг давлатни алдаганликлари ва қонунга хилоф равишда мукофот олганликлари ма'лум бўлди. Ворошиловград область партия комитети комбинат раҳбарларининг давлатни шу тарзда алдашларини кўрмай қолган, бундай алдамчиликни кўрмай қолганига қисман сабаб шуки, область партия комитети секретарининг тошкўмир саноати бўйича ўринбосари ўртоқ Погребакнинг ўзи комбинат раҳбарларидан мукофот олиб турган.

Бундай ҳоллар асло кечирилмаслиқдир, бундай ярамас ҳолларга тоқат қилиб бўлмайди. Партияли ходимларнинг мустақил бўлиши уларга ўзларининг раҳбарлик рольларини амалга оширишлари учун, давлат манфаатларини қаттиқ ҳимоя қилишлари учун, халқ, партия ва совет давлатининг манфаатларини кўзда тутиб, ҳечкимнинг башарасига қарамай танқид ва ўз-ўзини танқидни кучайтиришлари учун керак.

Ба'зи партия органлари танқид ва ўз-ўзини танқидни ҳар жиҳатдан кучайтириш ўрнига, танқид ва ўз-ўзини танқидни қисиб, большевизмга хилоф йўлга тушиб оладиларки, бу ҳолга тоқат қилиш мумкин эмас. Жумладан, Астраханда шундай аҳвол юз берди. Астрахан область партия комитетининг раҳбарлари область газетасига раҳбар ходимларни танқид қилишни тақиқламоқчи бўлдилар. Бурят-Мўғулистонда ҳам шундай аҳвол юз берди. Бурят-Мўғулистон область партия комитетининг бюроси хусусан унинг биринчи секретари ўртоқ Кудрявцев область партия комитетининг ишларидаги камчиликлар тўғрисида «Правда» газетасининг қилган танқидига нотўғри қарадилар, бу танқиддан ўзлари учун сабоқ чиқариб олмадилар, партия ташкилотини республикадаги партия, совет ва хўжалик органларининг ишларида бўлган катта камчиликларни тугатишга сафарбар қилмадилар.

Ўз-ўзини танқид — большевизмнинг синалган қуролидир. Бу қуролни ўтмаслантириш йўлидаги ҳарқандай уринишга, ҳатто андаккина уринишга ҳам йўл қўйиш мумкин эмас. Мамлакатимиз олдида янги тарихий вазифалар турган бирчоқда, халқнинг бутун кучи Сталинча янги бешйиллик планни амалга ошириш учун сафарбар қилинган бир пайтда, бу қурол ўткир бўлиши ва тўхтовсиз ҳаракат қилиб туриши керак. Бу қурол халқ, давлат, партиянинг манфаатларига хилоф иш қилучиларга қарши, чирик муросачилик ва майда буржуазияга хос бўшангликка қарши, эскиликка ва бюрократизмга қарши, олға ҳаракат қилишимиз учун тўсқинлик қиладиган ҳар қандай нарсаларга қарши қаратилиши лозим. Бу қурол бешйиллик планни тўла ва ошириб бажаришимизга, улуғ Сталиннинг кўрсатмаларини амалга оширишимизга, ватанимизнинг қудратини мустаҳкамлашга, мамлакатимизда коммунизмнинг ғалабаси учун курашга ёрдам бермоғи лозим.

(«ПРАВДА»нинг 24 августдаги бошмақоласи).

Халқ маорифи ходимларининг республика кенгашида

Халқ маориф ходимлари республика кенгашининг 22 август кечки мажлисида УзССР Маориф министри ўртоқ А. Муродхўжаев «1945—46 ўқув йилининг якунлари ва та'лим-тарбия ишларининг сифатини кўтариш, умумий-мажбурий та'лимни амалга оширишда халқ маориф органлари ва мактабларининг асосий вазифалари тўғрисида» қилган докладида УзК(б)П Марказий Комитети XII пленумининг қароридан сўнг республиканинг халқ маориф ишида жиддий ўзгаришлар бўлганини кўрсатиб ўтди.

1945—46 ўқув йили мобайнида республикада илғор мактаблар сони анча ўсди. Кўп мактабларда та'лим-тарбия ишлари яхшиланди. Ўқиш сифати кўтарилди. Умумий мажбурий та'лимни амалга оширишга э'тибор кучайди. Масалан, Наманган областининг Уйчи районидаги 7.296 боланинг ҳаммаси мактабга тортилиб, план тўла бажарилди. Шунингдек, Тошкент областининг Оржоникидзе, Янгийўл, Калинин районлари, Самарқанд областининг Кўшробот, Қорақишлоқ районлари ҳам умумий та'лим планини бажардилар. Лекин бундай районлар жуда оз.

Республика мактабларида интизом анча яхшиланди. Болаларнинг ўқишга давоматлари кўпгина қишлоқ мактабларида 70—80 процент, шаҳар мактабларида эса 97 процентгача етди. Қишлоқ мактабларида ўқувчиларни дала ишларига банд қилиш камайди. Урта мактабларнинг юқори синф ўқувчилари кўпайди. Якунланган ўқув йилида 1808 ўқувчи етуклик аттестати олди.

Аммо, халқ маорифи ишида ҳануз кўпгина камчиликлар давом этиб келмоқда. Энг асосий камчиликлардан бири шуки, ўқиш сифати талабга тўла жавоб беролмайди. Мактаблардаги жам'и синфларнинг 14 проценти синов ва имтиҳонларга киролмай қолди. Ўқувчиларнинг 61,4 процентигина синфдан синфга кўчаолди. Андижон областида 36 минг, Қорақалпоғистонда 29 минг, Хоразм областида 27 минг ўқувчи синфдан синфга ўтолмай қолди.

Мактабларда кўп предметларни ўқитишда жиддий хатоларга йўл қўйилди. Рус тилини ўқитиш кўп мактабларда қониқарли эмас. География предметини ўқитишда ҳам формализмдан қутила олганимиз йўқ. Ўқувчилар Ватанимизнинг харитасини, бойлигини, ўз республикаларининг экономикасини яхши билмайдилар.

Умумий та'лимни амалга оширишда ҳам ҳали кўп ишлар қилиниши керак. 1945—46 ўқув йилида 1 миллион 10 минг ўрнига 823 минг бола ўқишга тортилди. Я'ни республикада 187 минг бола ўқишдан четда қолди. Бу—халқ маориф органларининг ишидаги салбий натижадир. Айниқса Бухоро ва Наманган областларида умумий та'лим иши ёмон аҳволда. Муҳтож ўқувчиларга умумий мажбурий та'лим фонди фақат Самарқанд, Бухоро областларининг бир қатор районларида, Тошкент областининг 2-3 районидагина тузилди. Қорақалпоғистон АССР ва Хоразм областида умумий та'лим фондлари йўқ. Ўқитувчилар тайёрлаш ва мактабларни етарли равишда ўқитувчи кадрлар блан та'минлашда ҳам жиддий нуқсонлар бор.

Мактабларни 1946—47 ўқув йилига тайёрлаш ҳақида партия ва ҳукуматимиз тегишли тадбирлар белгилади ва ғамхўрлик қилмоқда. УзССР Министрлар Совети ва УзК(б)П Марказий Комитетининг қарорларига бу ишга раҳбарлик қилиш область, шаҳар ва район партия, совет ташкилотларига юклатилди, халқ маориф органларининг иши — умумхалқ иши эканлиги та'кидланди. Қарорда мактабларни янги ўқув йилига тайёрлаш ойлиги э'лон қилинди. Тошкент шаҳар меҳнаткашлари, Тошкент қишлоқ район, Самарқанд област Жомбой район Галакапа қишлоқ советидаги колхозчиларнинг ташаббуслари ма'қулланиб, уларнинг тажрибаси бутун республикага ёйилди. Қишлоқларда колхозчиларнинг куч ва маблағлари, шаҳарларда маҳалла ва оталик ташкилотларининг ёрдами блан 400 дан ортиқ мактаб ремонт қилиниб, янги ўқув йилига тайёрлаб қўйилди. Мактабларга 10 минглаб кубометр ўтин, тонналаб кўмир тайёрлаб берилди. Ўқитувчиларнинг 5 мингдан ортиқ уйлари ремонт қилинди.

1946—47 ўқув йилида ўқиш сифатини яхшилаш, тарбия ишларини дуруст йўлга қўйиш соҳасида халқ маориф ташкилотлари, мактаб директорлари ва ўқитувчиларнинг олдида оғир ва айни замонда улуғ вазифалар туради. Бу вазифалардан энг муҳими мактаблардаги ўқув-тарбия ишларининг бутун комплексини яхшилашдир. Бунинг учун ҳарбир ўқитувчидан дарсга пухта тайёрланишни, ўз малакасини оширишни талаб этади. Шунингдек, ўқувчиларга мустақил ишлаш кўникмаларини бериш керак. Ўқитувчиларнинг малакасини ошириш, уларни сиртқи ўқишга кўплаб тортиш ҳам бу ўқув йилидаги асосий вазифаларимиздандир.

Ўқувчиларни дарсликлар блан та'минлаш иши қониқарсиз аҳволда. Тез вақт ичида педагогик нашриётга эга бўламиз. Тузилажак ўқув-педагогика нашриётининг олдида катта ишлар туради. Шунингдек мактабларни кўргазмали ўқув қуроллари блан кўпроқ та'минлаш, дарсни кўргазмали равишда уюштириш — ўқув сифатини яхшилаш омилларидан эканлигини унутмаслик керак.

Халқ маориф органлари мактаб директорлари, ўқитувчилар партия ва совет ташкилотларининг ёрдами блан ўқув ёшидаги ҳамма болаларни ниҳоятда тўла, тўғри ҳисобга олишлари, уларни ёппасига ўқишга жалб қилиш ишига жиддий аҳамият беришлари лозим.

Ўртоқ Муродхўжаев доклади юзасидан музокарага чиққан кишилар 1945—46 ўқув йилининг якунлари, ютуқ ва камчиликлар, жойларда янги ўқув йилига тайёргарлик ҳақида сўзладилар. Қорақалпоғистон АССР Маориф министри ўртоқ Дусанов 1945—46 ўқув йили аввалги ўқув йилларига қараганда анча дуруст якунланганини кўрсатиб ўтди. Шунга қарамасдан, Қорақалпоғистон мактабларининг ишида жуда кўп камчиликлар бор эканлигини айтди. 1945—46 ўқув йилида план бўйича 64.628 бола ўқишга лозим эди, лекин 45.848 бола ўқишга тортилди. Қорақалпоғистонда 18.780 бола мактабдан четда қолди. 2.415 бола ўқиш давомида мактабдан кетиб қолди. Юқори синф ўқувчиларини сақлаб қолиш учун ҳам жиддий чоралар кўрилмади. Интернатлар ташкил этилмади. Мактабларда 17.558 бола синфдан-синфга кўчолмай қолди. Ўқитувчи кадрларнинг етишмаслиги ва тез-тез алмашиб турилиши натижасида ўқув сифати паст бўлди. Янги ўқув йилига тайёрланишда ҳам жиддий хатоларга йўл қўйилди. Жамоатчиликнинг мактабларга ёрдамидан тўла фойдаланилмади. 377 мактабдан 324 тасигина ремонтдан чиқди. Ремонт ишларида Тахтакўпир, Хўжайли районлари айниқса орқада қолмоқда. Мактабларда 250 дан ортиқ ўқитувчи етишмайди.

Самарқанд область маориф бўлимининг мудири ўртоқ Хақбердиев ўз сўзида область бўйича умумий та'лим плани бажарилмаганини э'тироф этди, областьнинг биргина Фориш районида 2.000 дан ортиқ бола ўқишдан четда қолганлигини айтди. Областьда ўқувчиларнинг 23,7 проценти синфдан-синфга кўчолмай қолди. Янги ўқув йилига тайёрликда ҳам орқада қолинмоқда. 600 та ўрнига 519 та мактаб жорий ремонт қилинди. Самарқанд мактабларида 26.500 ўрнига фақат 1035 кубометр ўтин тайёрланди, халос. УзССР маориф министрлиги ремонт учун областьга қурилиш материалларини ўз вақтида юбормаган.

Чирчиқ шаҳар халқ маориф бўлимининг мудири ўртоқ Резников мактабларни ремонт қилиш, янги ўқув йилига тайёрланишда шаҳардаги корхоналарнинг яхши ёрдам берганликларини кўрсатиб ўтди. Ҳозир шаҳарда ўқув ёшидаги болаларнинг ҳаммаси рўйхатга олинди. Бу ишда шаҳардаги уй-рўзғор ишлари блан шуғулланувчи аёллар активининг ёрдами тақдирлашга сазовордир.

Тошкент шаҳар Куйбишев район 54-нчи ўрта мактабнинг ўқитувчиси республикада хизмат кўрсатган ўқитувчи ўртоқ Додахўжаева кенгаш қатнашчиларига ўзининг тажрибаларини сўзлаб берди. I—II синф ўқитувчиларини болаларни тўла саводхон бўлишлари учун чиройли ёзув, ўқиш кўникмаларига ўргатишга чақирди. 23 йилдан бери қўллаб келаётган методини ўртага ташлади.

Кенгашда Наманган область халқ маориф бўлимининг мудири Назаров, Бухоро область халқ маориф бўлимининг мудири Ваҳобов, Тошкент шаҳар халқ маориф бўлимининг мудири Бозорбоев, Фарғона шаҳар халқ маориф бўлимининг мудири Бостакова, Сурхондар'ё область партия комитети мактаблар бўлимининг мудири Мўминов ўртоқлар ҳам чиқиб сўзладилар.

Кенгашнинг 23 август кечки мажлисида профессор А. В. Миртов Ўзбек ўрта мактабларида рус тили предметини ўқитиш ҳақида гапирди. Мактабларимизда рус тилининг ўқитилишини яхшилаш учун даставвал, республикадаги олий педагогик ўқув юртларида шу предмет бўйича педагог бўлиб етишаётган студентларнинг билим савияларига катта э'тибор қилмоқ зарур. Рус тили предмети ўқитишдаги расмиятчиликка қарши жиддий курашиш керак. Шунингдек, рус тили ўқитишнинг сифатини яхшилаш учун фақат дарслик китобларидангина фойдаланиб қолмай, кундалик ҳаётдан олинган конкрет мисоллар блан дарснинг мазмунини тўлдирмоқ зарур.

Тошкент шаҳар Октябрь район халқ маориф бўлимининг мудири ўртоқ Э. Йўлдошев ҳам мактабларда ўқитиш сифатини яхшилаш тадбирлари ҳақида гапирди. 1945—46 ўқув йилида ўқитувчиларнинг иши устидан назорат кучайтирилди. Педагогик советларида ўқитиш методикаси ҳақида илмий-педагогик мавзу'ларда лекциялар тингланди. Ўқиш сифатини кўтариш, болаларнинг ўқишга давоматларини яхшилаш учун ота-оналар ҳам ёрдам бердилар. Районда ота-оналарнинг конференцияси чақирилиб, унда та'лим-тарбия, давомат ҳақида масала муҳокама қилинди. Натижада район мактабларида 1945—46 ўқув йили муваффақиятли якунланди.

Кенгашнинг шу мажлисида Хоразм область партия комитети мактаблар бўлимининг мудири Каримов, Бухоро шаҳар педагогика кабинетининг мудири Вольянская, Янгийўл район халқ маориф бўлимининг мудири Собитов, «Ўзбекбирлашув» правлениясининг раиси Сибирцов ва бошқа ўртоқлар чиқиб сўзладилар.

Халқ маорифи ходимларининг республика кенгаши залида. Н. Глауберзон фотоси.

МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМНИ ЎРГАНУЧИЛАРГА ЁРДАМ

Социализмдан коммунизмга секин-аста кўчиш тўғрисида *)

А. ЛЯПИН

Коммунизмга ўтиш меҳнат тақсимотидаги эски ижтимоий тартибни ва синфий фарқларнинг қолдиқларини тугатиш блан маҳкам боғланган. Ҳозирги вақтнинг ўзидаёқ ишчилар синфи блан деҳқонлар ўртасидаги, бу синфлар блан интеллигенция ўртасидаги фарқлар секин-аста йўқолиб бормоқда. Аммо, социализм даврида ишчилар блан деҳқонлар ўртасидаги синфий тафовут қолдиқлари ҳали сақланиб қолади.

Коммунизмнинг иккинчи босқичида синфлар ва синфий тафовут қолдиқлари тамомила йўқолади. Ленин ишчилар блан деҳқонлар ўртасидаги синфий тафовутларни тамомила йўқотиш йўлларини кўрсатиб берди. Ленин бундай деб ёзган эди: «...Синфларни тамомила тугатиш учун эксплоататорларни, помешчикларни ва капиталистларни ағдариш, уларнинг мулкини бекор қилиш блан бирга ишлаб-чиқариш воситаларига нисбатан ҳарқандай хусусий мулкчиликни ҳам йўқотиш керак, шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги фарқни, шунингдек жисмоний меҳнат кишилари блан ақлий меҳнат кишилари ўртасидаги фарқни ҳам тугатиш керак» (Асарлар, XXIV том, 337-нчи бет).

Коммунизмнинг олий босқичига ўтиш учун капитализмнинг экономикадаги ва кишилар онгидаги салқитларини йўқотиш талаб этилади. Капитализмнинг кишилар онгидаги салқитлари меҳнатга ва жамоат мулкига социалистик муносабатда бўлмасликда, шахсий манфаатларни жамоат манфаатларига қарама-қарши қўйишда, майда буржуазияга хос текинчиликда, давлатга камроқ бериб, ундан кўпроқ нарса ундириб олишда ва шу сингари ҳолларда кўринади. Бу салқитлар ўз-ўзлигича йўқолмайди. Бу салқитларга қарши кураш олиб бориш, СССР гражданларини доим меҳнатга, жамоат мулкига социалистик муносабатда бўлиш руҳида тарбиялаш зарур. Коммунизмга кўчиш учун ана шу салқитларни тамомила тугатиш талаб этилади.

Ленин 1917 йилда ёздики, коммунизмнинг олий босқичи «ҳозирги меҳнат унумини ҳам ва Помяловский асарида тасвирлангaн жамоат бойликлари омборларини «беқорга» бузиш ва иложи бўлмаган нарсаларни талаб қилишга қодир бўлган бурсаклар каби ҳозирги обивательнинг ҳам бўлмаслигини кўзда тутади» (Асарлар, XXI том, 437-нчи бет).

Социализмдан коммунизмга аста-секин кўчиш даврида меҳнаткашларни коммунизм руҳида тарбиялаш иши ғоят катта аҳамиятга эгадир.

Эски ҳурофот ва эски одатларни йўқотиш учун капитализмнинг кишилар онгидаги қолдиқларини йўқотиш йўлида системали суратда зўр ғайрат блан иш олиб бориш керак, ленинизмга душман бўлган мафкураларни доим қаттиқ танқид қилиш, ленинизмни тинмай пропаганда қилиш, совет кишиларининг маданий ва ғоявий савиясини ошириш керак.

Коммунизм ўз-ўзича қурилмайди, балки коммунистлар партиясининг раҳбарлигидаги омманинг ўзи томонидан онгли равишда қурилади. Оммадаги коммунистик тушунчани ўстириш—социалистик жамиятнинг ривожланиб коммунизмга кўчишининг энг муҳим омилидир. Оммада коммунистик тарбия капитализмнинг кишилар онгидаги салқитларини йўқотиш ва меҳнатга, жамоат мулкига коммунистларча муносабатни кучайтириш йўлидаги курашнинг энг муҳим воситасидир. Бу чора меҳнаткашларнинг бирбирларига социалистик негизда ёрдам беришини кучайтиришга ва СССР халқлари ўртасидаги қардошларча ҳамкорликни мустаҳкамлашга ёрдам беради. Халқни совет ватанпарварлиги руҳида ва мамлакатимизда коммунизмнинг тўла ғалабаси учун курашишга тайёр туриш руҳида тарбиялайди.

Коммунизм йўлида олға ҳаракат қилиб борган сари омманинг давлат ва жамоат ишларидаги иштироки ҳам тўхтовсиз кучаяди, кишиларнинг ижтимоий ташаббуси ва фаолияти янада ортади. Халқнинг ижодий кучлари ортади. қобилият ва исте'доди тобора кучаяди.

Социализм шароитида меҳнат кишининг ҳали энг тўла зарур ҳаётий эҳтиёжи бўлиб қолмайди. Социализм жамиятида ишлабчиқариш кучлари даражаси шундай бўладики, меҳнат истеъмол ўлчови бўлиб қолади.

Коммунизмнинг олий босқичида ишлабчиқариш кучлари тамомила ривожланади ва меҳнат бўлинишидаги эски тартиб йўқолади, ана шу вақтда меҳнат кишининг ҳаётидаги энг зарур эҳтиёжи бўлиб қолади. Одамлар жамоат ишларини мажбуриятсиз бажаришга одатланадилар ва умум фойдасига текин ишлаш, Ленин айтганидек, умумий бир қоида бўлиб қолади.

Жамоат маҳсулотини тақсимлаш усули социализм блан коммунизм ўртасидаги асосий фарқларнинг биридир. «Ҳар кимдан қобилиятига яраша, ҳар кимга меҳнатига яраша» деган принцип социализмнинг асосий принципидир. «Социализм принципи шундан иборатки, социализм жамиятида ҳар ким ўзининг қобилиятига яраша ишлайди ва исте'мол буюмларини ўз эҳтиёжларига қараб эмас, балки жамият учун қилган ишига қараб олади» (**И. Сталин «Ленинизм масалалари», 475-нчи бет**).

Коммунизм жамиятида ишлабчиқариш кучлари олий даражага эришади. Коммунизм жамиятида «Ҳар кимдан қобилиятига яраша, ҳар кимга эҳтиёжига яраша» деган принцип амалга оширилади. «Коммунизм принципи шундан иборатки, коммунизм жамиятида ҳар ким ўзининг қобилиятига яраша ишлайди ва исте'мол буюмларини қилган ишига қараб эмас, балки ўзида бўлган ва маданий жиҳатдан тараққий этган кишига хос эҳтиёжларига қараб олади» (**И. Сталин «Ленинизм масалалари» 475-нчи бет**).

Марксизм-ленинизм, — дейди ўртоқ Сталин, — бараварлик деган сўздан шахсий эҳтиёж ва турмуш бобидаги текисчиликни тушинмасдан, балки ҳамма меҳнаткашларнинг эксплоатациядан баравар озод қилинишларини, ишлабчиқариш воситаларининг хусусий мулк бўлиши ҳамма учун баравар бекор қилинишини, ҳамманинг ўз қобилиятига яраша меҳнат қилишга баравар даражада бурчли бўлишини ва бунинг учун қилинган меҳнатга яраша баравар ҳақ олишини тушинади.

Коммунизм жамиятидаги бараварликни марксча-ленинча тушиниш ҳамманинг ўз қобилиятига яраша меҳнат қилишга баравар даражада бурчли бўлишини ва барча меҳнаткашларнинг бунинг учун ўз эҳтиёжларига яраша олишга баравар даражада ҳақли бўлишини кўзда тутади. Аммо тўла коммунизм даврида ҳам одамларнинг эҳтиёжлари бир хил бўлмайди. «...Марксизм кишиларнинг дидлари ва эҳтиёжлари сифат ёки сон жиҳатидан социализм даврида ҳам, коммунизм даврида ҳам бир хил ва баравар бўлмаслигини ва бўлаолмаслигини назарда тутади» (**И. Сталин «Ленинизм масалалари», 451-нчи бет**).

Тақсимотдаги социалистик принцип социалистик жамиятнинг бундан кейинги тараққиётида ва коммунизмга секин-аста ўтишда ғоят катта роль ўйнайди. Бу принцип социалистик ишлабчиқаришнинг энг муҳим негизи бўлиб, социалистик жамиятни ҳаракатлантирувчи қудратли кучдир. Бу принцип меҳнаткашларнинг шахсий манфаатлари блан жамоат манфаатларини тўғри боғлайди, ҳарбир меҳнаткашни ўз меҳнати самараларидан моддий жиҳатдан манфаатдор қилади, ходимларни ўз малакаларини оширишга рағбатлантиради, жамиятнинг ишлабчиқариш кучларини тез ривожлантиради, социалистик хўжаликни мустаҳкамлайди.

Шу сабабдан, меҳнатнинг сон ва сифатига қараб тақсимлашдан иборат социалистик принципни изчиллик блан тўла амалга ошириш, ҳақ тўлашдаги текисчиликни қат'иян йўқотиш зарур. Бу принцип нақадар яхши ва тўла амалга оширилса, социалистик хўжалик коммунизмга қараб шу қадар муваффақиятли ривожланади.

Янги бешйиллик план меҳнаткашларни кўпроқ рағбатлантириш мақсадида меҳнат ҳақи системасини яхшилаш юзасидан бирқатор энг муҳим чораларни белгилайди. Бу чоралар прогрессив-ишбай асосида ҳақ тўлаш усулини кенг қўллаш, ишлабчиқариш топшириқларини тўла ва ошириб бажарганликлари учун ишчи ҳам хизматчиларнинг иш ҳақидаги мукофот ҳиссасини кўпайтириш, колхоз даромадларини тақсимлашда меҳнат кунларининг ролини ошириш, колхозларда якка ва группа ишбай усулини кенг қўлланиш, шунингдек ҳосилни оширганлик ва чорвачилик маҳсулдорлигини кўпайтирганлик учун қўшимча ҳақ тўлаш усулини кенг татбиқ қилишдан иборат. Бу чораларнинг ҳаммаси меҳнатга қараб тақсимлашдан иборат социалистик принципни янада мустаҳкамлашни кўзда тутади. Бу принцип социализмдан коммунизмга кўчишнинг энг муҳим шартидир.

Меҳнатга қараб тақсимлашдан иборат социалистик принцип шуни кўрсатадики, меҳнат жамият блан унинг а'золари ўртасидаги муносабатлар учун бир ўлчовдир, аммо бу муносабатни тўғридан-тўғри иш вақтида ҳисоблаш ярамайди, чунки коммунизмнинг биринчи босқичида ишчи блан колхозчи меҳнати ўртасида, ақлий меҳнат блан жисмоний меҳнат ўртасида, малакали меҳнат блан малакасиз меҳнат ўртасидаги фарқ ҳали сақланиб қолади. Социализм шароитида меҳнатни қиммат қонуни асосида пул шаклидагина ҳисобга олиш мумкин. Совет давлати социалистик ишлабчиқаришни мустаҳкамлаш ва ривожлантириш мақсадида қиммат қонунидан уни ўзгартирган ҳолда онгли суратда фойдаланмоқда.

Коммунизм даврида ишлабчиқариш кучлари ғоят ривожланади ва тақсимотдаги коммунистик принцип амалга оширилади, ҳарбир кишининг эҳтиёжини сарф қилинган меҳнатнинг сон ва сифатига қараб белгилашга зарурат қолмайди. Шу блан бирга меҳнатга ҳақ тўлашда пул шакли ҳам бўлмайди. «Ҳар кимдан қобилиятига яраша, ҳар кимга эҳтиёжига яраша» деган принцип тақсимотдаги коммунистик принципдир. Бу принцип меҳнатни ва меҳнат маҳсулотини ҳисобга олишда товар-пул, қиммат шаклларидан табиий ўлчовга, я'ни иш вақти блан ўлчовга кўчишни кўзда тутади. Иккинчи томондан, коммунистик асосдаги тақсимот мол айрибошлашга ва маҳсулотни товарга айлантиришга, эҳтиёж қолдирмайди, шу блан бирга уларни қимматга айлантиришга эҳтиёж қолдирмайди.

Аммо коммунизмнинг олий босқичига эришганимизга қадар қиммат пул, савдосотиқ, ишхақи планли социалистик хўжаликнинг энг муҳим воситалари сифатида зарурдир. Совет савдоси ва пул системаси шу қадар мустаҳкамланиши керакки, бунинг натижасида бевосита маҳсулот айрибошлашга кўчиш учун имконият туғилиши лозим.

Ўртоқ Сталин 1934 йилда партиянинг XVII қурултойида қилган докладида, пул ва совет савдосининг йўқолиши тўғрисидаги сўллик «назариялари»ни тарғиб қилган кишиларни танқид этиб, бундай деган эди:

«Осмон ердан қанча узоқ бўлса, марксизмдан шунча узоқ бўлган бу кишилар, чамаси, бизда пулнинг ҳали узоқ вақтларгача, коммунизмнинг биринчи босқичи — тараққиётнинг социалистик даври тугалланишигача қолишини тушунмайдилар. Улар буржуа экономикасининг қуроли бўлган пулни Совет ҳокимияти ўз қўлига олиб, совет савдосини тўла авж олдириш учун ва шу блан тўғридан-тўғри маҳсулотни маҳсулотга алмаштириш усулига ўтишга шароит тайёрлаш учун социализм манфаатларига мувофиқлаштирганини тушинмайдилар. Улар маҳсулотни маҳсулотга алмаштириш усули фақат жуда яхши йўлга қўйилган совет савдоси натижасидагина вужудга кела олиши ва шу савдо ўрнинигина олиши мумкин эканлигини, бизда бу савдодан асар ҳам йўқлигини ва тездан бўлмаслигини тушунмайдилар.» («Ленинизм масалалари», 444-нчи бет).

Янги беш йиллик план тўғрисидаги Қонун халқ хўжалигида пул муомаласини ва кредит муносабатларини мустаҳкамлашни, халқ хўжалигида маҳсулот ишлаб чиқаришни ўстиришда қўшимча бир имконият туғдирган фойда ва хўжалик ҳисобининг аҳамиятини оширишни, маҳсулотнинг таннархини камайтириш йўли блан ишлачиқаришнинг ҳамма соҳаларида кўпроқ фойда олишни талаб этади.

✦

Социализмдан коммунизмга кўчиш шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги, жисмоний меҳнат блан ақлий меҳнат ўртасидаги қарама-қаршиликни тугатиш демакдир.

Социализм жамиятида шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги қарама-қаршиликнинг илдизлари қуритилди. Жамиятимиздаги социалистик ўзгаришлар натижасида мамлакатни социалистик негизда индустрлаш ва қишлоқ хўжалигини коллективлаш натижасида бунга эришилди. Аммо социализм даврида меҳнат бўлинишидаги эски тартиб қолдиқлари ҳали бўлади, шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги фарқ ҳали тамомила йўқотилмайди. Шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги қарама-қаршилик саноат меҳнати блан қишлоқ хўжалик меҳнати ўртасидаги фарқ коммунизм жамиятининг олий босқичидагина тамомила йўқотилади.

Қишлоқда колхоз тузумининг эришган ғалабаси шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги қарама-қаршиликни йўқотиш учун энг муҳим шарт бўлди. Ўртоқ Сталин агрармарксистлар конференциясида сўзлаган нутқида айтдики, «шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги муносабатлар масаласи янги асосга қўйилмоқда, шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги қарама-қаршилик тез сур'ат блан йўқотилади. «Шу сабабдан, колхозларнинг жамоат хўжалигини янада мустаҳкамлаш ва ривожлантириш шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги қарама-қаршиликни йўқ қилиш учун керак бўлган асосий шартларнинг бири эканлиги ма'лум.

Шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги қарама-қаршиликни тугатиш жараёни қишлоқ хўжалигидаги ҳамма иш жараёнини механизациялашни, электрлашни, қишлоқ хўжалик меҳнатини саноат меҳнатининг бир хилига айлантиришни кўзда тутади.

Янги бешйиллик план қишлоқ хўжалигимизни илғор техника блан тобора кўпроқ та'минлашни кўзда тутади. Беш йил ичида колхоз қишлоғига кам деганда 325 минг янги трактор ва юз минглаарча бошқа қишлоқ хўжалик машиналари берилади. Бу чора ер ҳайдаш ишларини 90 процентгача, ҳосил йиғим-теримини 55 процентгача механизациялаштиришга имкон беради. Қишлоқ хўжалик ишларининг шундай кенг миқ'ёсда машиналаштирилиши ва механизациялаштирилиши қишлоқ хўжалик меҳнатини саноат меҳнатининг бир хилига айлантириш учун замин тайёрлайди.

Транспорт ва алоқа воситаларини ҳар жиҳатдан ривожлантириш, шунингдек бутун мамлакатда ишлабчиқариш кучларини текис жойлаштириш—шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги қарама-қаршиликни тугатишнинг муҳим шартидир.

Социализмдан коммунизмга кўчиш ақлий меҳнат блан жисмоний меҳнат ўртасидаги қарама-қаршиликнинг тугатилиши блан боғлиқдир.

Мамлакатимизда ишчи ва деҳқоннинг меҳнати эксплоатациядан озод қилинган, янги илғор техника вужудга келтирилган. Мамлакатимизда шу техникани эгаллаган янги кадрлар ўсиб етишди, илм олиш ҳуқуқи амалда юзага чиқарилди. Аммо социализм даврида меҳнат бўлинишидаги эски тартиб қолдиқлари ҳали сақланади, ақлий меҳнат блан жисмоний меҳнат ўртасидаги қарама-қаршилик ҳали батамом тугатилмаган бўлади. Бу қарама-қаршилик тўла коммунизм давридагина батамом йўқолади.

Ақлий меҳнат блан жисмоний меҳнат ўртасидаги қарама-қаршиликни йўқотиш учун социалистик жамият ходимларининг билимини ва маданий савиясини ошириш зарур, ишчилар синфининг ва деҳқонларнинг маданий-техника савиясини ошириш зарур.

Ўртоқ Сталин стахановчиларнинг Бутун Иттифоқ биринчи кенгашида сўзлаган нутқида ишчиларнинг маданий-техника савиясини инженер-техник меҳнати ходимлари даражасига етказиш йўли блангина ақлий меҳнат блан жисмоний меҳнат ўртасидаги қарама-қаршиликни йўқотиш мумкин деб та'кидлади. Маданий-техника савияси шу даража ўсган тақдирдагина, — деди ўртоқ Сталин, — ақлий меҳнат блан жисмоний меҳнат ўртасидаги қарама-қаршилик негизларини йўқотиш мумкин, меҳнат унумини ошириш ва исте'мол буюмларининг мўл бўлишини та'минлаш мумкинки, булар социализмдан коммунизмга кўчиш учун зарурдир.

Стахановчилик ҳаракати меҳнаткашларнинг маданий-техника савиясини оширишда катта аҳамиятга эгадир. Ўртоқ Сталин айтадики, стахановчилик ҳаракатида омманинг маданий-техника савиясини ошириш учун бошланғич асос борки, бу нарса ақлий меҳнат блан жисмоний меҳнат ўртасидаги қарама-қаршиликни йўқотиш учун ва социализмдан коммунизмга ўтиш учун зарурдир.

Ишлабчиқариш техникасини ўстириш ва мукаммалаштириш — ақлий меҳнат блан жисмоний меҳнат ўртасидаги қарама-қаршиликни йўқотишнинг энг муҳим шартларидан биридир. Ишлабчиқариш жараёнларини ҳар жиҳатдан механизациялаш ва автоматлаштириш асосида, электрлаштириш асосида, меҳнатни кенг миқ'ёсда техника ёрдами блан бажариш асосида меҳнат бўлинишидаги эски тартиб йўқотилади.

✦

Совет давлати жамиятимизни социалистик негизда қайтадан қуришда асосий, ҳал қилувчи воситадир. Социалистик давлатни тобора мустаҳкамлаш — социализмдан коммунизмга кўчиш учун энг муҳим шартдир.

Совет давлати ўз тараққиётининг Октябрь революциясидан тортиб эксплоататор синфларни тугатишгача бўлган биринчи даврида мамлакат ичкарисида ағдарилган эксплоататор синфларнинг қаршилигини бостириш, мамлакатни ташқаридан бўлган ҳужумлардан мудофаа қилиш, хўжаликни тиклаш вазифаларини бажарди ва эксплоататор унсурларни тамомила йўқотиш учун шароит тайёрлаш вазифасини бажарди.

Совет давлатининг шаҳар ва қишлоқдаги капиталистик унсурларни тугатишдан тортиб, социалистик хўжалик системасининг тўла ғалаба қозонишни ва янги конституция қабул қилинишигача бўлган иккинчи даврида унинг асосий вазифаси бутун мамлакатда социалистик хўжаликни уюштириш, маданий революцияни амалга оширишдан, мамлакатни мудофаа қилиш учун ҳозирги замонга тамомила мос бўлган армияни ташкил этишдан иборат бўлди.

«Эндиликда, — дейди ўртоқ Сталин, —давлатимизнинг мамлакат ичидаги асосий вазифаси тинч шароитда хўжалик-ташкилотчилик ва маданий-тарбия ишларини олиб боришдан иборат. Бизнинг армиямизга, жазо органларимизга ва разведкамизга келганда, буларнинг тиғи энди мамлакат ичкарисига эмас, балки унинг ташқарисига, ташқи душманларга қарши қаратилган» («Ленинизм масалалари», 578-нчи бет).

Совет давлати асосий ишлабчиқариш воситаларига эга бўлиб, бутун мамлакатда ҳаётимизнинг ҳамма томонларини ўз ичига олган хўжалик-ташкилотчилик ва маданий-тарбия ишларини олиб бормоқда. Совет давлати мамлакат мудофааси соҳасидаги ҳамма ишларга раҳбарлик қилмоқда, халқ хўжалигини ривожлантириш планларини тузмоқда ва бу планларнинг бажарилишини та'мин этмоқда, маҳсулот ишлабчиқариш ҳамда тақсимлаш юзасидан доимий учёт ва контрольни уюштирмоқда ва ҳоказо.

Совет давлати бутун социализм даври мобайнида зарурдир. Капиталистик қуршов сақланиб қолар экан, тўла коммунизм даврида ҳам совет давлати зарурдир.

Ўртоқ Сталин марксизм-ленинизмнинг давлат тўғрисидаги та'лимотини социализм ғалаба қилган шароитга ва коммунизмга кўчиш даврига мослаб ишлаб чиқди ва янада ривожлантирди. Ўртоқ Сталин совет давлатини янада мустаҳкамлаш зарурлигини илмий йўсунда асослади, капиталистик қуршов шароитида коммунизм даврида совет давлатини ривожлантириш йўлларини ва унинг ролини кўрсатиб берди.

«Биз олға қараб яна нарига, коммунизм сари бормоқдамиз. Бизда коммунизм даврида ҳам давлат сақланиб қоладими? — деган саволни ўртага қўяди ўртоқ Сталин. — Ҳа, агар капиталистик қуршов тугатилмас экан, ташқаридан ҳарбий ҳужум қилиш хавфи йўқотилмас экан, сақланиб қолади. Шу блан бирга албатта, давлатимизнинг шакиллари, ички ва ташқи шароитнинг ўзгаришига қараб яна ўзгариб боради.

Йўқ, агар капиталистик қуршов тугатилса, агар бу қуршов социалистик қуршов блан алмаштирилса, давлат сақланмайди ва ўлади» («Ленинизм масалалари», 578-нчи бет).

Шундай қилиб, совет давлатининг қудратини ҳар жиҳатдан мустаҳкамлаш керак. Атрофимизда буржуа давлатлар ҳали яшар экан, мамлакатимиз қудратли қуролли кучларга, я'ни ҳозирги замонга мос армияга, ҳарбий-денгиз флотига, авиацияга эга бўлиши керак. Совет Иттифоқининг қуролли кучлари совет халқининг тинч шароитдаги ижодий меҳнатини ҳуш'ёрлик блан қўриқлашлари ва Совет Иттифоқи манфаатларининг мустаҳкам таянчи бўлишлари керак.

«Улуғ Лениннинг тинч меҳнатга кўчиш блан доим шайланиб туриш, қуролли кучларни ва мамлакатимизнинг мудофаа қобилиятини кўз қорачиғидай сақлаш керак, деб айтган гапларини эсда тутиши зарур» (**Сталин**).

Улуғ Ленин-Сталин партияси совет халқининг коммунизм йўлидаги курашида унинг раҳбари ва ташкилотчисидир. Большевиклар партияси меҳнаткашларнинг социалистик тузумни мустаҳкамлаш ва ривожлантириш йўлидаги курашида илғор отрядидир, меҳнаткашларнинг барча ташкилотларига, жамоат ташкилотларига ҳам, давлат ташкилотларига ҳам раҳбарлик қилувчи кучдир. Большевиклар партияси ижтимоий тараққиёт қонунларини яхши билиб, мамлакатимизнинг коммунизм сари олға бориш йўлларини илмий асосда белгиламоқда ва тўла коммунизм жамиятини қуриш учун оммани уюштирмоқда ва сафарбар қилмоқда.

Партия ижтимоий тараққиёт қонунларини, Маркс—Энгельс—Ленин—Сталиннинг инқилобий назариясини яхши билиб, социалистик қурилиш давомида мамлакатимиз олдига қўйилган вазифаларни муваффақиятли суратда бажарди ва бажармоқда. Большевиклар партиясининг раҳбарлиги остида кўп миллатли социалистик давлат вужудга келтирилди, совет жамиятининг ҳаракатга келтирувчи кучлари, я'ни халқлар дўстлиги, совет кишиларининг ма'навий-сиёсий бирлиги, ҳаётбахш совет ватанпарварлиги вужудга келди, ҳамда мустаҳкамланди. Кўп миллатли бутун совет халқи — СССР ишчилари, деҳқонлари ва интеллигентлари Ленин-Сталин партиясининг раҳбарлигида мамлакатимизни ўзгартириб юбордилар, қудратли социалистик саноатни ва колхоз тузумини вужудга келтирдилар, социалистик жамиятни қурдилар. Партия Улуғ Ватан уруши йилларида бутун халқни Ватаннинг озодлиги ва мустақиллиги учун курашга отлантирди, немис-фашист ва япон империалистлари устидан оламшумул-тарихий ғалабани ташкил этди.

Иккинчи жаҳон уруши тамом бўлгандан кейин мамлакатимиз тараққиётининг янги даврига кирди. Тараққиётнинг бу янги даври ва мамлакат олдида пайдо бўлган янги вазифалар партия ташкилотларини янада ўстириш ва мустаҳкамлашни, партияли кадрларнинг ғоявий-назарий савиясини оширишни талаб этади.

Партия ташкилотлари меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш, капитализмнинг кишилар онгидаги салқитларини йўқотиш соҳасида кенг иш олиб боришлари лозим. Социализмдан коммунизмга бориш йўлидаги ҳаракатимизнинг муваффақияти партия ташкилотларининг ташкилотчилик ва сиёсий-тарбиявий ишларининг сифатига, партия ва ҳукуматнинг директиваларини бажариш йўлидаги курашда актив бўлишларига, қийинчиликларни енгиш учун оммани сафарбар қила билишларига боғлиқдир.

Мамлакатимизда социализм асосан қурилди. Ҳеч шубҳа йўқки, синфсиз, социалистик жамият қурилишини тугаллаш ва социализмдан коммунизмга секин-аста кўчиш вазифаси ҳам муваффақиятли суратда бажарилади.

Совет халқи большевиклар партиясининг раҳбарлигида, улуғ Сталиннинг етакчилигида совет Ватанини янада яшнатиш сари, мамлакатимизда коммунизмнинг тўла ғалабаси сари олға бормоқда.

(**«БОЛЬШЕВИК» журналининг 11-12-нчи сонидан**).

*) Боши «Қизил Ўзбекистон»нинг 24 август сонида босилган.

БУХОРО ОБЛАСТЬ ТЕАТРИ ЯХШИ ИШЛАМАЁТИР

Биз Бухоро область музикали драма театрининг постановкаларидан бири — «Орзигул»ни тамоша қилиш учун орзуҳавас блан залга кирдик. Парда кўтарилиши блан бир «ажойиб» боғ кўринди, Боғ ўртасида 14-15 ёшли бир қиз (Райхоной Қобилова) блан 30-35 ёшлардаги бир йигит (Соли Қодиров) тикка туриб, ўзаро муҳббат изҳор қилишаётир. Қиз гоҳ бўғилиб, гоҳ тутақиб ашула айтаётир. Фақат ашуланигина эмас, ҳатто оддий сўзларни ҳам қийналиб-қийналиб айтмоқда. Ҳаракатлари айтаётган сўзларига мутлақо ёпишмайди.

Бу бизнинг «Орзигул»га бўлган иштиёқимизни сўндирди. Шеригим менга қараб: «уста кўрмаган шогирд ҳар мақомга йўрғалар» деганлари шу экан-да!, —деб қўйди. Мен саҳнадаги қизнинг ўз қобилиятига яраша роль берсалар бўлмасмикан, деб ўйладим.

— Ҳали шошмай туринг биродар, бундан ҳам қизиғини кўрасиз,—деди улфатим.

Дарвоқи' бора-бора ғалатилари чиқди. Қиз ошиқ Сувонхон блан хайрлашадиган вақтда айтадиган ашуласидан адашиб кетиб, ҳаммага кулги бўлди. Қизнинг онаси (артист Аҳмаджонова) «ўлиб ётган» жойида ўрнидан туриб кетиб, рольнинг моҳиятини кетказди. Хон ролини ижро этган артист Юсупов мастлигидан саҳнада йиқилиб тушди. Хоннинг ясовули бўлиб ўйнаган артист Наимов кўп сўзларни ғашлаб кетди ва ба'зи жойларда, пьесага ҳеч қандай алоқаси бўлмаган сўзларни ишлатди. Шундай қилиб пьесанинг сифати бутунлай бузилди, унинг бурди кетди.

Булар албатта тамошабинларни ғазаблантирди. Театр коллективи тобора ўсиш; ҳарбир асар, ҳарбир роль устида қунт блан ишлаб, уни халққа тўла етказиб бериш ўрнига, пьесани бачканалаштириб, унинг аҳамиятини йўқотиб қўйди.

Халқимизнинг маданий савияси тобора ўсиб бораётир. Халқимиз янгидан-янги пьесалар яратилишини орзу қилиш блан бирга, уларнинг саҳнага сифатли қилиб чиқарилишини, ҳарбир артистнинг ўз ролини тушиниб, уни маҳорат блан ўйнашини, ижро этаётган ролига мас'улият блан қарашини талаб қилади. Лекин бу ҳақли талабни Бухоро театрининг коллективи (директори ўртоқ Абдуллаев, бадиий раҳбари ўртоқ Жамолов) ўтамаётганини юқорида кўрсатилган фактлар исботлайди.

Биз бу блан Бухоро область музикали—драма театри коллективини кучсизликда айбламоқчи эмасмиз. Коллектив ёмон эмас. Аммо театр раҳбарлари бу коллективнинг кучидан тўла ва тўғри фойдалана олмаётир. Артистлар блан ижодий иш олиб борилмайди. Артистнинг ижро этган ролига танқидий кўз блан қаралмайди, уларнинг камчиликлари ўз вақтида тузатилмайди. Пьесалар саҳнага шошма-шошарлик блан қўйилади. Ахир, «Лайли ва Мажнун»дек мураккаб асар 25 кун ичида саҳнага чиқарилгандан кейин унда яна қандай сифат бўлсин? «Аршин мол олон» комедияси 15 кунда қўйилса, уни қандай қилиб халққа манзур қилиш мумкин?

Ўзбекистон сан'ат ишлари бошқармаси берган репертуар планга мувофиқ, бу театр 1946 йил ичида бирнеча янги пьесаларни саҳнага қўйиши керак эди. Йилнинг 8 ойи ўтиб кетган бўлишига қарамай, ҳали бирорта ҳам янги асар қўйилгани йўқ.

Бухоро область музикали драма театри раҳбарларининг ўз вазифаларига мас'улиятсиз қарашлари натижасида пайдо бўлган аянчли аҳвол область партия ва совет ташкилотларига албатта ма'лум. Область партия комитетининг пропаганда бўйича секретари ўртоқ Даминов пьесаларнинг сифати тушиб бораётганини жуда яхши билади. Лекин у театрнинг нуқсонларини битириш чорасини кўрмайди.

М. БОБОШ.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН МАКТАБЛАРИ УЧУН МАЛАКАЛИ ПЕДАГОГЛАР

Нукус шаҳридаги давлат педагогика ва ўқитувчилар институтида ўқиш йили муваффақиятли якунланди. Ўқитувчилар институтининг охирги курсида давлат имтиҳонига қўйилган 65 студент ўтилган фанлардан «5», «4» баҳо блан институтни тамомладилар.

Институтни битирганлар асосан Қорақалпоғистоннинг қишлоқ районларига мактаб директори, илмий бўлим мудири ва турли фанлар бўйича ўқитувчи қилиб жўнатилди.

ПАХТА ПУНКТЛАРИ ЯНГИ ҲОСИЛНИ ҚАБУЛ ҚИЛИШГА ЯХШИ ТАЙЁРЛАНСИН!

Пахта қабул қилишга тайёрлик кечикмоқда

(«Қизил Ўзбекистон»нинг Наманган область мухбиридан)

Пахта пунктларига янги пахта ҳосилини топширишга саноқли кунлар қолди. Шунга қарамай Наманган область пахта тайёрлаш трестининг кўпчилик пунктлари ҳанузгача янги ҳосилни қабул қилишга тайёрлик кўрмаётирлар.

Поп районининг марказидаги пахта пунктининг ўзида 1944 йилдан берли ташилмаётган 8 минг тонна пахта бор. Ғурумсарой пунктида ташиб тамомланмаган 3 минг тонна пахта бунтларининг таги чирий бошлагани ҳолда уни тезроқ ташиб олиш уюштирилмаган.

Фақат бугина эмас, область пахта тайёрлаш тресги бўйича 32 минг тонна пахтани ташиш ишлари ҳамон қониқарсиз бормоқда. Бу ҳақда область партия комитети томонидан бундан бир ой илгари чиқарилган қарорни бажаришга трест раҳбари ўртоқ Аношкин ўтакетган даражада беғамлик блан қараб келмоқда. Шундай бўлса ҳам қарорнинг ижроси ҳанузгача текширилгани йўқ.

Ўртоқ Аношкин, «Чуст ва Поп районларидаги 12 минг тонна пахтани Қўқон пахта заводи ташиб олиши керак» деб ўзини оқлашга уринмоқда. Хўп, Аношкиннинг хаёлида ҳозирча Қўқон пахта заводининг директори айбли бўлсин. Косон, Тергачи пунктидаги 5.923 тонна, Тўрақўрғон, Наманган районларидаги 6.575 тонна пахтанинг ташилмай қолишига ким жавобгар?

Пахта пунктларининг омборлари, майдончалар эски пахталар блан банд бўлиб ётгани сабабли пунктлар ремонти чўзилиб кетаётир. Маманазаров мудир бўлган Ғурумсарой, Поп пахта пунктларида янги ҳосилни қабул қилишга биророта ҳам омбор ёки биророта майдон тайёр эмас. Тарозилар бузуқ, ўт ўчириш асбоблари ремонт қилинмасдан ҳар қаерларда ётибти.

Аношкиннинг беғамлигини шундан билиш мумкинки, 45 минг дона бордон тайёрлаш ўрнига энди 3 минг бордон тайёрланди. Бунт остига қўйиладиган 1.297 дона ёғочдан битта ҳам тайёрланмади. Ҳолбуки бундай нарсаларни тез вақт ичида тайёрлашга областьнинг ўзида тўла имконият бор.

Пахта тайёрлаш пунктларининг ходимлари фақат пахта қабул қилиш блан қаноатланмай, колхозчиларга маданий-маиший хизмат қилишни ҳам унутмасликлари керак. Бу соҳада ҳам кўзга кўринарли иш қилинаётгани йўқ. 31 қизилчойхонадан 26 таси паридан бери оқлаб қўйилди. Аммо жиҳозлаш, радио карнайлари ўрнатиш ҳалигача ҳеч кимнинг эсига келган эмас.

Қисқача, энг мас'улиятли кунлар яқинлашганига қарамай, область пахта тайёрлаш тресги янги ҳосилни қабул қилишга тайёрлик ишларини кечиктирмоқда.

М. АҲМЕДОВ.

Пахта пунктларидаги камчиликлар тезда тугатилсин

Далаларда пахталар очила бошлади. Яна бирнеча кундан кейин пахта териш ва қабул пунктларига топшириш оммавий равишда қизиб кетади. Лекин Каттақўрғон пахта заводига қарашли пунктлар мўл ҳосилни қабул қилиб олишга пухта тайёрланмаётирлар.

Завод қошидаги пункт Каттақўрғон ва қисман Қорадар'ё район колхозларининг пахтасини қабул қилади. Бу пунктда иккита катта омбор ремонт қилиниши, 2 ҳовуз қазилиб, бунинг бири цементланиши керак. Бундан ташқари 300 дан ортиқ бўйра, 70 та ёғоч тайёрланиши лозим. Аммо бу нарсаларни тайёрлашга ҳали ҳам киришилгани йўқ.

Ўртоқ Устабоев мудир бўлган бу пунктда ўтган йил 2.070 тонна пахта қиш бўйи очиқ ҳавода қолиб, сифати бузилган ва шундан 300 тоннага яқини нобуд бўлган эди. Пунктда ҳозир олиб борилаётган тайёрлик ишлари бултурги хатоликларнинг бу йил яна такрорланишидан дарак беради.

Метон ва Шехлар пунктларида 2—3 йиллик пахталар тўпланиб ётибди. Бу пахталарни Каттақўрғон заводига жўнатиш ва омборларни бўшатиб ремонт қилиш ўзибўларчиликка ташлаб қўйилган. Шехлар пунктининг мудири Қосимов, Метан пунктининг мудири Рубин ўртоқлар янги пахта ҳосилини қабул қилишга тайёрлик кўриш ўрнига маишатбозлик блан оворалар.

Каттақўрғон пахта заводига яқин бўлган Қорадар'ёдаги Кадан ва Каттаминг пунктларида ҳам ўтган йилдан қолган пахталар кўп. Бу пахталар блан омборлар банд бўлиб ётипти.

Самарқанд областининг юқори ҳосилли Пахтакор районида 2 та қабул пункти бор. Бу ҳар икки пункт мавсумда 20 минг тоннадан кўпроқ пахта қабул қилиши керак. Бу пунктлардаги эски пахталар август ва сентябрь ойлари ичида Кармана пахта заводига жўнатилиши керак эди. Аммо, бу ердаги пахтанинг ҳали учдан бир қисми ҳам ташиб олингани йўқ.

Каттақўрғон жингавузи бу йил ҳукуматнинг қарори блан анча кенгайтирилиб, кичик заводга айлантирилди. Лекин заводдаги катта омбор ҳалигача ремонт қилинган эмас.

Пахта пунктларида ёнғинга қарши кураш чораларини кўриш жуда муҳим иш. Лекин Каттақўрғон группа районларидаги қабул пунктларида бу муҳим вазифага э'тибор берилмаётир. Айниқса Иштихон, Оқтепа ва Каттақўрғон пунктларида челак, болта, насос каби ўт ўчириш асбоблари тайёрланмаган. Ўт ўчириш командасининг ходимлари ўз вазифаларига мас'улиятсизлик блан қараб келмоқдалар.

Хатирчи, Метон пунктларида тарозбон, ҳисобчилар етишмайди. Бу ходимлар эса, бошқа вазифаларда ишламоқдалар.

Қабул пунктларида оммавий оқартув ва маданий-маиший ишларни олиб боришга тайёрлик жуда суст. Каттақўрғон пункти қошида чойхона ва ошхона очишни район савдо бўлимининг бошлиғи ўртоқ Турдиевга топширилган эди. Коммунист ўртоқ Турдиев район партия комитетининг бу ҳақдаги қарорини бажармаётир.

Пунктларга борадиган йўлларни тузатиш, кўприкларни ремонт қилиш ҳам кечикмоқда. Айниқса Шехлар, Иштихон ва Каттаминг пунктининг йўллари жуда ҳам бузуқ.

Л. ЭРГАШЕВ.

(«Қизил Ўзбекистон» мухбири).

Фарғона район, Қорасув қишлоқ советидаги Каганович номли колхоз а'золари бу йил пахтадан мўл ҳосил етиштирдилар. **Суратда: (ўнгдан): колхоз раиси Комилжон Жалолов,** бригада бошлиғи **Умрихон Жалолова,** звено бошлиғи **Ғазалой Мирзаева** ўртоқлар очилган пахталарни текшириб кўрмоқдалар.

Р. Қўчқор фотоси

Мўл ҳосилни йиғиб-териб олишга яхши тайёрланмоқдалар

Тошкент область, Чиноз район, Чиноз қишлоқ советидаги «Сатторобод» колхозининг а'золари бу йил астойдил ишлаб мўл ҳосил етиштирдилар. Колхознинг ғўзалари ҳозиргача 6 чуқур чопиқ, 8 культивация қилинди. Тожибой ота бошлиқ звено 5 гектар ердаги ғўзасини 8 марта культивация қилиб, 7 кетман чопиғидан чиқарди.

Бу колхоз давлат блан тузган шартномасига мувофиқ 112 гектар ерининг ҳар гектаридан 20 центнер ҳосил бериши керак. Колхозчилар бу планни қанча миқдорда ошириб бажаришни мўлжалламоқдалар.

Ҳозир «Сатторобод» колхозида ғўзанинг сўнгги парвариши давом этмоқда. Шу блан бирга колхозчилар мўл ҳосилни ўз вақтида йиғиб-териб давлатга топшириш учун тайёргарлик ишларини қизитиб юбордилар. Колхоздаги отлар яхшилаб боқилмоқда. Аравалар, тош-тарози ва кўприклар ремонт қилиб қўйилди. Колхоз блан пахта пункти оралиғидаги 8 километр катта йўлнинг ва звенолар ўртасидаги кичик арава йўлларининг ҳаммаси тузатилиб, ўйдим-чуқурлари текисланди.

Пахтани ёнғиндан сақлаш, нобудгарчиликка қарши кураш юзасидан бригадалардаги хирмон жойларига кичкина яшиклар қўйилди. Хирмонларда 4 тадан пақир, темир куракла тайёрланди. Тўкилган пахталарни териб солиш учун колхоздаги барча йўлларга ҳам яшиклар қоқилди.

Колхоз тез кун ичида пахта ҳосилини оммавий равишда теришга киришади. Пахта теримига 96 колхозчи ажратилган. Буларни колхоз правлениеси учхоналик этаклар блан та'минлади.

Муҳиддин БУЗРУКОВ.

Колхоз терим олдида

Колхоз раиси шиғил кўсаклаган, бўлиқ ғўзалар оралаб борар экан:

— Давлат мажбуриятларининг барча турлари бўйича ошириб бажардик. Энди фақат пахта планини бажариш қолди. Давлатга олган мажбуриятимизга асосан ҳар гектар еримиздан 40 центнердан ортдириб пахта топширамиз, деди.

Шу кунларда Оржоникидзе район, Куйбишев қишлоқ советидаги «Маданият» колхозининг пахта даласида бўлган киши колхозчилар ўз ва'даларини амалда бажарадилар, деб ҳукм қилади. Чунки колхоз а'золари унумли ишлашлари орқасида 120 гектар пахта майдонининг ҳаммасида ғўзалар жуда битган ва серҳосил бўлган.

Биз, колхознинг 4-нчи бригадасида юзцентнерчи ўртоқ Убай Набиев блан суҳбат қилдик. У ўз звеносига қарашли 7 гектар ғўзанинг ҳар тупида 20—25 тадан тайёр ва бирин-кетин очилабошлаган кўсакларни санаб кўрсатди.

Ёлғиз бугина эмас, колхознинг барча бригада ва звеноларидаги ғўзалар ҳосил жиҳатидан бир-биридан қолишмайди. Коммунист ўртоқ Ғофур Қодиров бошлиқ бригаданинг а'золари 26 гектар ернинг ҳар гектаридан пландаги 24 ярим ўрнига 50 центнердан ҳосил етиштириш мажбуриятини олган эдилар. Яқинда колхоз тажрибакорлари бригада ғўзаларини кўздан кечириб: «ҳозирги тайёр кўсакнинг ўзидангина 50 центнердан пахта топшириш мумкин, энди етилаётгани бригаданинг қўшимча ютуғи» деб баҳо берди.

Бу бригада ва колхознинг бошқа бригадаларида ғўзанинг сўнгги парвариши қизғин давом этдирилиши блан бирга пахта йиғим-теримига пухта тайёрлик кўрилмоқда.

Яқинда колхоз правлениеси йиғим-терим масалалари юзасидан махсус кенгаш ўтказди. Бу кенгаш таклифига кўра йиғим-терим плани тузила бошлади.

Ҳозир «Маданият» колхозида пахта теримига тайёрлик ишлари яхши бораётир. 5 бригадада 48 та майда дала хирмони сувабтахт қилинди, 5 арава ремонтдан чиқарилиб, 10 от боқувга қўйилган. 180 этак ҳозирланди. Йўллар тузатилмоқда.

Колхоз йиғим-терим олдида. Яна бирнеча кундан кейин «Маданият» колхозидан қабул пунктига янги ҳосилни юклаган карвон жўнайди.

ТАМКИН.

ЧОРВА ҚИШЛОВИГА ПУХТА ТАЙЁРЛАНАЙЛИК

ЧОРВАЧИЛИГИМИЗ ТОБОРА РИВОЖЛАНМОҚДА

Бизнинг колхоз Самарқанд областининг Нурота районида эмас, республикамизда донг чиқарган энг катта чорва колхозларидан ҳисобланади. Улуғ Ватан уруши йилларида колхозчиларимиз мамлакатга ва фронтга кўп миқдорда чорва маҳсулотлари етказиб бериш блан бирга, қоракўл қўйларнинг сонини тинмай оширишга ҳаракат қилдилар. Ҳозир колхозимизда 25 минг қоракўл қўй бор.

1946 йили колхозимиз давлатга 8293 қоракўл тери, 80 центнер бринза, 8000 килограмм сариғ ёғ топширди. 1946 ва 1947 йил давлат мажбурияти ҳисобига 990 центнер гўшт топширдик, бундан ташқари 120 центнер жунни ихтиёрий равишда сотдик.

Чорвачиликни ривожлантиришга астойдил ҳаракат қилган тажрибакор чўпонларимиз молларнинг сонини йилдан йилга кўпайтириб, унинг маҳсулдорлигини оширишда анча ютуқларга эришмоқдалар. Ленин орденли чўпон Жума ота Жиянов бу йилги қўзилатишда катта муваффақиятга эришди. Жума ота ўзига беркитилган 611 бош қўйдан 712 қўзи олди. Стахановчи чўпон Нарзи ака Шарипов ҳам 558 бош қўйдан 630 қўзи олди. Ўртоқ Рамазон Қўчқоров 523 бош қўйдан 574 қўзи, ўртоқ Марайим Ражабов 550 бош қўйдан 588 қўзи олишга муваффақ бўлдилар.

СССР Халқ Комиссарлари Советининг 1945 йил август ойида чиқарган қарорига мувофиқ колхоз правлениеси чўпонларга қўшимча ҳақ тўлаш ва уларни мукофотлаш ишларини ҳеч оғишмай амалга ошириб келмоқда. Бу эса чўпонларнинг қўйлардан кўплаб қўзи олиш учун бўлган қизиқишларини тобора оширмоқда. СССР Халқ Комиссарлари Советининг мазкур қарорига мувофиқ Жума ота Жиянов колхоздан 50 бош, Нарзи Шарипов 44 бош, Рамазон Қўчқоров 25 бош, Марайим Ражабов 16 бош қўзи мукофот олдилар.

Халқ хўжалигини ривожлантиришнинг бешйиллик плани муносабати блан бизнинг колхозчилар устига ҳам чорвачиликни ривожлантириш юзасидан катта вазифа тушади. Бешйиллик планнинг сталинча программасини колхозимизда кенг равишда ишлаб чиқиб, ундан ўзимизга хулоса чиқариб олдик. Ҳамма чўпонларимиз орасида чорвачиликни ривожлантириш юзасидан социалистик мусобақа шартномалари тузилиб, янгидан мажбуриятлар олинди.

Колхозимиздаги чўпонлар ўз усталарига олган мажбуриятларини астойдил бажаришга ҳаракат қилмоқдалар. Улар эски тажрибакорлар ва ўз касбини жондилдан севадиган кишилар бўлгани учун бу мажбуриятларнинг бажарилишига ишонса бўлади. Чўпон Шарофатой Ҳакимова 12 ёшидан буён отасининг ёнида қўй боқиб келган. Шарофатой ҳозир 18 ёшда, у 2 йилдан бери ўзи мустақил қўй боқади. Шарофатой тажрибакор чўпон Жума ота Жиянов ва отаси Ҳаким акалар блан социалистик мусобақа бошлашиб, шу йил ҳарбир қўйдан 2,5 килограммдан жун ва келаси йил кўкламда ҳар юз бош қўйдан 115 қўзи олиш мажбуриятини устига олди. Шарофатойнинг қўйлари яхши парвариш қилингани натижасида ҳозир колхозда жуда ҳам семиз ҳисобланади. Ярим йилликда унинг отарида қўйларнинг нобуд бўлиши ва семизликдан қайтиши каби ҳоллар мутлақо юз бермади. Бошқа чўпонлар ҳам қўйларни парвариш қилишда ўтган йиллардагига қараганда анча яхшироқ ишламоқдалар.

Бизнинг колхоз асосан қоракўлчилик блан шуғулланади. Лекин биз чорванинг бошқа турларини ўстиришда ҳам катта ютуқларга эгамиз. Ҳозир колхоз фермасида 375 бош қорамол, 145 бош йилқи, 163 бош туя бор. Бу фермаларга энг яхши тажрибакорларни қўйишимиз туфайли молларнинг сонини ошириш плани ҳар йили 110—115 процентдан бажарилмоқда.

Шу вақтгача республикамиздаги энг катта чорва колхозларида ҳам қўйларнинг сутидан фақат бринза тайёрлаб келинади. Бизнинг колхоз шу йилдан бошлаб, халқимизга бринза ўрнига пишлоқ тайёрлаб беришга киришди. Биз Самарқанддаги қишлоқ хўжалик институтининг илмий ходимлари ёрдами блан бу ишнинг яхши натижа беришига эришдик.

Чорвачиликдаги яхши ишларимизни ҳукумат олий мукофотлар блан тақдирламоқда. Чўпон Жума ота Жиянов ўтган йил Ленин ордени блан, колхознинг чорвачилик бўйича раис ўринбосари ўртоқ Муҳаммад Набиев «Меҳнатда ўрнак кўрсатгани учун» медали блан, мен «Шавкатли меҳнат учун» медали блан мукофотландик.

Ҳукуматимизнинг чорвачиларга қилаётган ғамхўрлиги бениҳоя каттадир. Биз чорвачиликни ривожлантириш учун кун сайин тинмай кураш олиб боражакмиз. Ҳозир молларнинг қишлови ва кўчириш кампаниясига қизғин тайёргарлик кўрмоқдамиз. Қиш учун молларга етарли миқдорда хашак тайёрлаб қўйдик.

Мансур ЖУМАЕВ.

Самарқанд область, Нурота районидаги **Охунбобоев номли колхознинг раиси.**

Париж Сулҳ Конференциясида

22 августдаги ялпи мажлис

ПАРИЖ, 22 август. **(ТАСС махсус мухбиридан).** Конференциянинг бугунги ялпи мажлисида Конференцияга чақирилган мамлакатлар — Албания, Миср, Мексика, Куба, Австрия ва Эрон вакилларининг баёнотлари муҳокама қилинди.

Бразилия вакили ўз сўзини бошлаши блан Италияни ҳимоя қилувчи адвокат сифатида чиқишни истамаганлигини айтди. Бироқ, у шу ондаёқ вакилларни Италияга раҳм-шафқат қилишга чақира бошлади. Бразилия вакили Бразилия блан Италия ўртасида «ма'навий қардошлик» борлигини эслатиб ўтди. лекин фашизмни қоралайдиган бир сўз ҳам айтмади. Ҳолбуки Бразилиянинг бу «қариндоши» фашизм ватани бўлганлиги ва Италияда фашизмнинг илдизлари ҳозиргача тугатилмаганлиги ҳаммага ма'лумдир.

Сўнгра Бразилия вакили, сулҳ шартномалари лойиҳаларида икки хил қараш борлигини, Италияга бир хилда ва Руминияга бошқа бир хилда қараганлигини да'во қилди, аммо бу дав'воларни та'кидлайдиган бирон далил келтирмади. Бундай «икки хил қараш» тўғрисидаги мулоҳазалар Бразилия вакили учун Италия блан тузиладиган сулҳ шартномаси тўғрисида Ташқи ишлар министрлари кенгашида чиқарилган қарорларга путур етказиш мақсадида керак бўлганлигини пайқаб олиш қийин эмас.

Бразилия вакили, Италия чегарасини ҳар қандай ўзгартиш адолатсизлик бўлур эди, дейди. Бразилия вакили, Италияни мустамлакалардан маҳрум этиш ҳам адолатсизлик бўлади, чунки... бу мустамлакаларда неча ўн мингларча итальян яшамоқда, деди.

Конференция қатнашчилари бу нутқни тинглаган вақтда Бразилия вакилининг бундан бирнеча кун илгари Италияга доир иқтисодий масалаларни кўрадиган комиссия раиси вазифасидан бош тортганлигини беихтиёр эсга олдилар. Бразилия вакили бу комиссияда Италия аҳолисининг кенг қатламларига тааллуқли эҳтиёжлар тўғрисида ғамхўрлик қилаолиши мумкин эдику, ахир.

Ҳиндистон номидан сўзга чиққан сэр Сэмюэль Рунгандан Мисрнинг Италияга қўйган талабларини қувватлади. Рунгандан Миср тупроғидаги итальян мол-мулкларидан урушда Мисрга етказилган зарарни қоплаш учун фойдаланишни ёқлади. У Италиянинг бошқа мамлакатлардаги мол-мулкларидан ҳам шундай фойдаланишни таклиф этди.

ЦАЛДАРИСНИНГ АГРЕССИЯЧИЛИКДАН ИБОРАТ СЎЗИ

Греция бош министри Цалдарис ўзига сўз берилишидан Греция ҳукумати қўлланаётган сиёсатнинг агрессив характерини Сулҳ Конференцияси минбаридан яна бир марта намойиш қилиш учун фойдаланди. У тажанг бўлиб гапирган нутқида Грециянинг Албания блан уруш ҳолатида эканлигини қайта-қайта такрорлади. Цалдариснинг бу гаплари Грециядаги ҳозирги ҳукуматнинг Албанияни бўлиш тўғрисидаги ниятларига жуда мос келади. Югославия делегацияси Конференцияда Греция ҳукуматининг бу ниятларини фош қилган эди.

Цалдарис Грециянинг Жанубий Албанияга нисбатан босқинчиликдан иборат бўлган да'волари қондирилмагунча Греция ҳукуматининг Албанияга душманлик блан қараши ўзгармажагини тушинтириб берди.

Албания делегацияси Грецияда озчиликни ташкил қилган албанларни грек ма'мурлари қувғин қилаётганлиги тўғрисида кеча аниқ фактлар келтирган эди. Цалдарис бу фактларни инкор қила олмади. Шу сабабдан Цалдарис Грецияда яшаётган барча албанларни уруш вақтида душман блан ҳамкорлик қилишда айблади; шу блан Цалдарис Греция ҳукуматининг бу албанларни та'қиб қилаётганлигини тасдиқлади.

Цалдарис Сулҳ Конференцияси минбаридан туриб грек фашистларнинг ма'лум бошлиғи генерал Зервасни жон-жаҳди блан мақтади. Ҳолбуки Зерваснинг хоинлиги алла қачон фош этилган эди.

Раислик қилувчи Бевин Цалдариснинг узундан-узоқ, агрессив тусдаги сўзини индамай тинглагани ҳолда, украина вакили Мануильскийга сўз беражан, бундан буён нотиқлар ўз сўзларида Италия блан тузиладиган сулҳ шартномаси лойиҳаси доирасидагина гапирсинлар, деб огоҳлантиришни зарур топти.

МАНУИЛЬСКИЙ СЎЗИ

Раис жаноблари, жаноб вакиллар!

Даставвал раис жанобларининг танбиҳи тўғрисида бирнеча сўз. Мен бу танбиҳнинг бугунги музокаралар бошлангач вақтда қилинмасдан, Украина вакили сўз олган вақтда қилинаётганлигига жуда таассуф билдираман. Лекин бизнинг делегациямиз қайси масалаларнинг Италия блан тузиладиган шартномага тааллуқли эканлигини, қайси масалаларнинг бу шартномага тааллуқли эмаслигини билади.

Масаланинг моҳиятига ўтиб мен даставвал бир нарсани эслатиб ўтмоқчиман.

Грециянинг биринчи вакили бу ерда одатдан ташқари бир нарсани «фош қилиб» ҳаммани ҳайрон қолдирмоқчи бўлди. Ҳозирги Конференциядек жиддий бир мажлисда бундай усулни қўлланишнинг нақадар мувофиқ эканлигини мен айта олмайман.

Мен шуни биламанки, бу ерда тилга олинган Омер Нишоний жаноблари 1942 йилнинг охиридаёқ тоғ ораларига кетиб, қўлига қурол ушлаб ўз халқини, шунингдек иттифоқчиларнинг умумий ишини ҳимоя қилган эди. Биз, совет кишиларига келганда, мен рўй-рост айтаманки, биз ҳатто хатолар қилсалар ҳам, аммо тоғ ораларига кетиб, ҳаққоний ишни ҳимоя қилган кишиларни ҳозирги вақтда демократик муассасаларни тугатаётган ва фашизмга бораётган кишилардан афзал кўрамиз. **(Гулдурос олқишлар).**

Энди масаланинг моҳияти тўғрисида. Греция вакили бу ерда Италия блан тузиладиган шартнома масаласи ва Болгария блан тузиладиган шартномага доир масалалар ҳақида қанча кўп сўзга чиқса, у ҳозирги Конференция вакилларининг талай қисмини, жумладан, Болқонга яқин жойлашган менинг давлатимни шу қадар ташвишга солади. Греция биринчи вакилининг Албанияга қилаётган бу ҳужумларида ғараз ва нафрат сезилиб турибди. Греция вакили 1939 йилдан бошлаб Италия блан уруш ҳолатида бўлган ва қўлига қурол олиб Италияга қарши курашган, Албания тўғрисида Италия фашизмига кўра ҳам каттароқ нафрат ҳисси блан гапиради. Бу жуда ғалати туюлади. Биринчи грек вакили бу ерда Албаниянинг уруш вақтидаги йўлини танқид қилди. У Афтидан 1939 йилда рўй берган воқиаларни бошларидан кечирган ва уларни кузатиб турган кишилар энди бирқанча фактларни унутиб қўйган бўлсалар керак деб ўйлайди. Мен ба'зи фактларни эслатиб ўтмоқчиман. Менинг олдимда 1939 йил 8 апрельда француз ва инглиз тилларида чиққан турли маслакдаги бирқанча газеталар турибди. Бу газеталардаги сарлавҳаларга назар солингиз. Бу газеталарнинг ҳаммаси итальян агрессорларининг Албанияга бостириб кирганликлари, фашистлар Сенжан, Дураццо ва Валона портларига 170 кема юборилганлиги, 600 бомбардимончи аэроплан шаҳарларни бомбардимон қилаётганлиги тўғрисида ёзадилар. Аҳвол шундай бўлдими ёки бошқачами?

Грециянинг биринчи вакили Албания делегациясидан, итальянлар Грецияга ҳужум қилган пайтда албанлар нима қилди, деб сўради.

Мен холисона киши сифатида, 1 миллион аҳолиси бўлган кичик Албанияга итальян агрессорлари ҳужум қилган пайтда Греция ҳукумати нима қилди, деб сўрайман. Биз биламизки, кам сонли бу халқ ўз ҳолига ташлаб қўйилди. Миллатлар иттифоқи, Понтий Пилатга ўхшаб, қўлини қовуштириб тураверди. Чемберлен жаноблари Италия Албанияга ҳужум қилгандан кейин умум палатасида, Англия Албанияда ҳеч нарсадан манфаатдор эмас, деди. Ниҳоят, фашистлар Италияси Албанияга ҳужум қилгандан кейин эртаси куни Греция нима қилганлигини эслатиб ўтишга менга руҳсат берасиз. Ўша вақтда бош министр бўлмиш Метаксас Италия Албанияга ҳужум қилгандан кейин эртаси куни ўз элчиси орқали Муссолинини ишонтириб, мен Метаксас «келгусида итальян ва грек халқлари ўртасидаги доимий дўстликка ҳеч нарса халақит бермайди ва бу халқлар ўртасида эндиликда тинчликни мақсад қилиб қўйган самимий ҳамкорлик даври бошланади» деб ишонаман деб билдирди. Ўша вақтдаги Греция ҳукуматининг Албанияга нисбатан тутган ҳақиқий йўлини фош қиладиган ҳужжатлар ана шундай. Бу ҳужжатлар оппозицияни газеталардан олинган эмас. Улар Грециянинг Оқ китобидан олинган (28 сонли ҳужжат, 30-нчи бет).

Ўша вақтда Греция фашистлар Италиясига қандай қаради?

Ма'лумки, орадан бирмунча вақт ўтгач, Метаксас Римдаги ўз элчиси орқали Чианога ва'да бериб, «Греция ҳукумати Ўрта денгиз Италиянинг биринчи ўринда турган мамлакат эканлигини алла қачон э'тироф қилди ва Италия блан самимий муносабатлар ўрнатди. Ҳозирги вақтда Италия денгизда ҳам, қуруқликда ҳам Грециянинг қўшнисидир» (Ўша китобдаги 89-нчи ҳужжат, 63-нчи бет) деб билдирди. Бошқача қилиб айтганда, Греция ҳукумати Италиянинг Албанияни босиб олишини тамомила танйди. Ҳозир эса, биринчи грек вакили бу Конференция минбаридан туриб, янги демократик Албания вакилларини, сиз агрессорларга қаршилик кўрсатмадингиз, деб айблашга жур'ат қилади. Греция вакили ўзини Албаниянинг босиб олинганлигини унутган киши қилиб кўрсатишга уринади. Биз, совет кишилари оккупациянинг нимадан иборат эканлигини биламиз, оккупантларнинг (Греция) биринчи вакилининг тарафдорлари ўз сўзларида ана шу босқинчилар берган баёнотларга таянадилар) пропаганда мақсадида фактларни қандай бузганликларини биламиз.

(ОХИРИ ТЎРТИНЧИ БЕТДА)

Париж Сулҳ Конференциясида

(БОШИ УЧИНЧИ БЕТДА)

Цалдарис жаноблари ўз нутқларида Жанубий Албанияни Грецияга беришни талаб қилди. Кези келганда, Родоп тоғларини Булғориядан ажратиб олишни талаб қилғанлигини ҳам айтиб ўтайлик. Бутунлай ҳаёлий талабларни ҳам қўйиш мумкин, албатта. Лекин бу талаблар қўйилиши блан бирга Греция блан унинг қўшни давлатлари ўртасидаги чегараларда шубҳали ҳаракатлар давом эттирилмоқда. Бу ҳол бизларни эҳтиёт бўлишга мажбур этади. Шу йил 1 августдан бошлаб Албания — Греция чегарасида чегара можаралари кўпайди, албан чегара соқчилари доимо ўққа тутилмоқда, Албания чегарасидан ўтилмоқда. Булар тасодифий ҳол эмас. Масалан, 1 август кечқурун соат 10 дан 30 минут ўтганда қуролли бир гуруҳ грек солдатлари Албания территориясига ўтиб, албанларнинг Климари тоғидаги чегара соқчиларини қуршаб олишга уриндилар: 2 август соат 5 да 49-нчи чегара белгиси ёнида 5 та грек солдати, 3 аёл ва бир эркак Албания чегарасидан ўтдилар. 3 август эрталаб соат 11 да грек соқчилари Божиград қишлоғининг чегара ёнида ўз далаларида ишлаётган албан деҳқонларини ўққа тутдилар; 4 август эрталаб соат 4 да грек солдатлари Понгар қишлоғи ёнида албан соқчиларини ўққа тутдилар ва ҳоказо.

Мен, биринчи грек вакили шу минбардан туриб айтган сўзлар назаридан қараганда, ана шу фактлар нимани кўрсатади, деб сўрайман. Биз жиддий ҳарбий жанжаллар қандай вужудга келтирилганлигини биламиз. Афтидан, Грециянинг Албания блан уруш ҳолатида эканлиги тўғрисида Греция делегацияси бу ерда жон-жаҳди блан ёқлаётган бу да'вони та'кидлаш учун Албания блан Греция чегарасида жанжаллар туғдириш ҳозир ким учундир зарур бўлса керак

Сўнгра, Грецияда озчиликни ташкил қилган албанлар, булғорлар, фракиялиларнинг та'қиб қилинаётганлигини олайлик. Тамомила қирилиб кетишдан қўрқиб ва қувғин ҳамда миллий ҳақоратдан қочиб, ҳозирги вақтда мингларча киши Греция территориясидан чиқиб кетмоқда. Мингларча ҳисобланган бу қочоқлар Албания ёки Булғорияда ёки Югославияда бош пана топмоқда. Шубҳа йўқки. Болқонда миллатлар ўртасидаги илгариги душманликни қизитиш бу районда тинчлик ўрнатишга ёрдам бермайди ва Болқонни илгариги жанжаллар ўчоғига айлантириш ва халқаро аҳволни кийинлаштириш хавфини туғдиради.

Ҳозирги вақтда Грецияда ба'зи давлатларнинг бошлиқларига қарши, масалан, маршал Титога қарши айтилаётган кечирилмаслик тухмат гаплар ҳам шу мақсадга хизмат қилади. Грециядаги ўнг газеталар маршал Титога қарши ҳар куни шундай йўл қўйиб бўлмайдиган гапларни ёзадиларки, бу ўша газеталарнинг обрўсини туширибгина қолмай, балки ўз тупроғида бундай пропаганда олиб борилишига йўл қўйган мамлакатнинг обрўсини ҳам туширади.

Греция делегацияси бу ерда уруш ҳолатида бўлган Булғорияга қарши чиқибгина қолмай, балки иттифоқчи миллатлар блан бирга умумий душманга қарши курашган Албанияга қарши ҳам чиқаётир. Греция ҳукумати Югославия блан бўлган муносабатларини шундай ўткирлаштириб қўйдики, ҳозирги вақтда Югославия элчиси Афинадан жўнаб кетди.

Ана шу фактларни назарга олганда, Греция делегациясининг сўзлари тинчлик учун очиқдан-очиқ хавфли тус олади. Биз ҳарбий жанжаллар қандай тайёрланганлигини биламиз ва бу соҳада аччиқ тажрибага эгамиз. Биз бундай жанжаллар олдидан одатда мамлакат ичида уруш ҳаракатлари бошланганлигини ҳам биламиз. Тескаричи ҳукумат даставвал бирқанча даҳшатли тадбирлар блан ўз халқи ичидаги ҳарқандай оппозициячиларни бостиришга уринади, бу ҳукуматнинг сиёсатини ма'қул кўрмайдиган аҳоли яшаб турган маҳаллаларни қамал қилади. Норози аҳолига қарши шаҳар ва қишлоқларга ҳарбий экспедициялар юборилади, касаба союзларининг раҳбарлари қамоққа олинади, бу раҳбарлар ўрнига ўз кишилари, кўпинча ўтмиши шубҳали бўлган кишилар қўйилади. Сўнгра фақат ишчиларнигина эмас, балки умуман демократик партияларни ва ташкилотларни сиёсий ҳаётдан четлатиш чоралари кўрилади, демократик арбобларга ҳар куни ҳужум қилинади ва улар ўлдириладп, шу блан бирга ма'мурлар шу ҳужумларни қилаётган қуролли босқинчиларни ҳимоя қиладилар. Шундан сўнг бундай тескаричи ҳукуматлар сайловлар ёки умумий овоз бериш ўтказадилар ва бу умумий овоз бериш асосида халқаро мик'ёсдаги авантюраларда эркин ҳаракат қилиш ҳуқуқини олишга уринадилар. Илгари аҳвол ана шундай эди, ҳозир бундай бўлмаслиги керак.

Ма'лумки, Грецияда 1 сентябрьда умумий овоз бериш ўтказилади. Мамлакатнинг усул идораси — грек халқининг ички иши, албатта. Лекин Конференция бу умумий овоз беришнинг Бирлашган миллатлар уставида, жумладан 1-нчи модданинг 2-нчи бандида баён қилинган принципларга мувофиқ ўтказилишидан манфаатдордир. Бу модда ҳарбир миллатнинг ўзини-ўзи идора қилиш, ўз идорасини эркин ифода этиш ҳуқуқини танийди. Ҳозирги Грецияда халқнинг ўз иродасини эркин ифода қилишни та'минлайдиган шароит борми? Грециянинг ўзидаги, шунингдек унинг ташқарисидаги турли сиёсий маслакда бўлган холисона кишилар бундай шароит йўқ деб жавоб берадилар. Масалан, Англия парламентининг депутатларидан Солей, Тифанис ва Доделар шундай фикрни айтмоқдалар. Бу депутатлар Грецияда 3 ҳафта бўлиб, турли маслакдаги кишилар блан гаплашдилар ва улар Грециянинг ҳозирги ҳукумати умумий овозга қўйишнинг чинакам тўғри ўтказилишини та'мин қила олмайди ва та'мин қилишни истамайди деган қат'ий хулосага келиптилар. 17 июньда бўлган матбуот конференциясида Солей бундай деди: «Ташқи кўриниши демократик бўлиб кўринган Греция тобора тез фашист мамлакатга айлана бормоқда. Грек халқи ҳамма нарсадан кўра ҳам гражданлар урушини истамайди. Аммо, агар ҳозирги сиёсат ўзгартилмаса, демократлар ўзларини ҳимоя қилишга мажбур бўладилар».

Инглиз депутатлари ана шундай дедилар. Мана собиқ бош министр Софулис жанобларининг фикри: «Агар умумий овоз бериш натижасида, қирол ҳокимият тепасига қайтиб келадиган бўлса, гражданлар уруши муқаррардир».

Биз Англиядаги лейбористлар партиясининг илгариги раиси сўл маслакдаги киши бўлмаганлигини ҳам биламиз. Шунга қарамай, Ласки жаноблари 1946 йил 22 апрельда қуйидагиларни айтишга мажбур бўлди: «...Георгнинг Грецияга қайтиб келиши мамлакатни иккинчи Испанияга айлантиражак, ҳолбуки лейбористлар ҳукуматининг битта а'зоси ҳам бундай ўзгаришни истай олмайди... Ҳозирги ҳукуматнинг ҳечқандай обрўси йўқ ва ҳечқандай ишонч қозона олмайди».

Ниҳоят, му'тадил инглиз газеталаридан «Таймс» газетасини кўрсатиш мумкин. Бу газета яқинда бундай деб ёзган эди: «Грецияда умумий овоз беришга икки ҳафтадан кам вақт қолди ... Лекин ҳозирги аҳволни назарга олганда, бу йилги умумий овоз беришнинг халқ иродасини ифода қилишга ўтган йилдагига қараганда ҳам умид кам. Кўпгина холисона кузатувчилар, бу умумий овоз бериш Грециянинг ички масалаларини ҳал қилиш ўрнига, янада каттароқ қийинчиликларга олиб келиши мумкин, деб ўйлайдилар».

Грециянинг ҳозирги ҳукуматини қўллаб-қувватлаб келган гуруҳдан бошқа Грециядаги ҳамма кишилар, яқинда ўтказиладиган умумий овоз бериш халқнинг иродасини ифода қилмаяжак, балки сохта овоз бериш бўлажак деб ишонадилар. Масалан, сайловчилар рўйхатига ёзилган кишиларнинг 50 проценти бутун мамлакат номидан гапира олади деб айтиш мумкинми?

Ма'лумки, Франциядаги сайловларда овоз берувчиларнинг 83 проценти, Финляндияда 80 проценти, Австрияда 80 проценти, Булғорияда 98 проценти, Грециядаги сўнгги сайловларда эса фақат 50 проценти иштирок қилди. Конституция нуқтаи назаридан қараганда, бундай аҳволни нормал ҳол деб ҳисоблаш мумкин бўлмаса керак. Бундан ташқари, барча сиёсий партияларнинг кўпчилиги сайлов рўйхатларини сохта деб ҳисоблаб, уларни қайтадан кўриб чиқишни зўр бериб талаб қилмоқда.

Урушда қатнашган ҳамма мамлакатларда урушдан кейин аҳоли камайди ва сайловчилар камайди. Буни бутун олам билади. Аммо, оламда бир мамлакат борки, бу мамлакатда, агар сайлов статистикасига ишонсак, аҳоли кўпайипти. Масалан, 1936 йилда сайлов рўйхатларига 1 миллион 753 минг киши ёзилган эди. Грециянинг урушда кўп киши йўқотилганлиги ма'лум. Очликдан кўп киши ўлди, очлик ва уруш натижасида пайдо бўлган касалликлар кўп кишини олиб кетди. Лекин Грецияда сайловчилар сони анча кўпайган ва 1946 йилда 2 миллион 200 минг кишига етган эмиш. Бунинг устига, Греция ма'мурларининг демократ сайловчилардан қарийб 250 минг кишини рўйхатга ёзмаганликлари ҳам ма'лум.

Халқаро аҳволда кўнгилсиз натижаларни туғдириши мумкин бўлган бундай умумий овоз беришни шошилиб ўтказишнинг нима кераги бор? Биз учта ҳукумт: Буюк Британия, Америка Қўшма Штатлари ва Франция ҳукуматлари бир вақт Грециядаги усул идора шакли масаласини ҳал қиладиган умумий овоз бериш фақат 1948 йилда ўтказилади деган эдилар. Афтидан, ташқаридан бирон киши умумий овоз беришни тезроқ ўтказишдан ва ўз истагига мувофиқ натижаларга эришишдан манфаатдор бўлса керак. Бирон киши учун бу зарур бўлиши мумкин, лекин Болқонда ҳарқандай қийинчиликлар ва жанжаллардан сақланишга ва Европанинг бу районида узоқ давом этадиган мустаҳкам тинчликни ўрнатишга интилаётган грек халқи ва Болқондаги бошқа халқлар учун бунинг кераги йўқ.

Украина делегациясининг Греция вакили нутқи тўғрисида айтмоқчи бўлган фикри ана шундай. Украина делегацияси Грецияда юз берган ана шу ғайри-табиий аҳволга Конференциянинг э'тибор қилишини ва бундан тегишли хулосалар чиқаришини истайди.

МАРШАЛ ТИТО СЎЗИ

БЕЛГРАД, 21 август (ТАСС). Ҳозирги вақтда Словенияда бўлган Маршал Тито 19 августда Севницадаги катта металлургия заводи ишчилари ўртасида нутқ сўзлади. Тито нутқининг бошида маҳсулотни тобора кўпроқ ишлаб чиқариш зарурлигини айтди. Тито ишчиларнинг эски Югославиядаги аҳволи блан ҳозирги аҳволи бошқача эканлигини та'кидлади ва бир ярим йил ичида аҳолининг ғайрат-ҳиммат блан ишлаши туфайли катта ишлар қилинди ва шундай натижаларга эришилдики, эски Югославияда 50 йил ичида ҳам бунга эришиб бўлмас эди, деди.

Сўнгра Тито халқаро аҳвол тўғрисида гапириб адолатли сулҳ учун кураш қийинчиликлари устида батафсил тўхталиб ўтди. Тито бундай деди: Биз чиқарган хулоса бизни ғоят хафа қилди. Биз шундай хулосага келдикки, «бу озодлик урушида биз блан бирга борган ба'зи мамлакатлар озодлик дун'ёсини эмас, балки империалистлар дун'ёсини истайдилар».

Тито адолатли тинчликка эришиш ҳар қанча қийин бўлса ҳам биз бундан кейин ҳам шундай тинчлик учун курашамиз деди.

Тито сўзини давом эттириб бундай деди: иттифоқчи мамлакатларда кичик халқларнинг мустақиллигини ҳимоя қилиш тўғрисида, суверенитетнинг даҳлсизлиги ва шу сингарилар тўғрисида кўп гапирадилар. Аммо улар амалда қандай ишларни қилмоқдалар? Масала Югославия каби иттифоқчи мамлакатга тааллуқли бўлганда ҳам улар бу принципларни ҳурмат қилмайдилар. Мен сизларга жуда муҳим мисоллар келтираман. Парламентда давлатимизнинг суверенитети бузилганлигини кўрсатадиган ҳодиса тўғрисида айтган гапларим эсингизда бўлса керак. Мен бу воқиани сизларга эслатиб ўтмоқчи бўламан, чунки кимларнинг тинчлик истаётганлигини ва кимларнинг истамаётганлигини кўрсатиб беришни хоҳлайман, кимларнинг иғвогарлик қилаётганлигини ва кимларнинг ҳуқуқимизни инкор қилишга интилаётганлигини кўрсатиб ўтишни хоҳлайман. Мен ўша вақтда чегараларимизнинг кун сайин бузилганлиги ва битта-иккита аэроплан эмас, балки ўнларча аэропланнинг чегарамиздан учиб ўтганлиги тўғрисида гапирган эдим. Чегараларимиз шу вақтгача бузилиб келди. Қарийб ҳар куни очиқ ёки булутли ҳавода чегараларимизнинг тўхтовсиз бузилганлиги сизга ма'лум. Граждан аэропланларигина эмас, балки ҳарбий аэропланларнинг ҳам қарийб ҳар куни территориямиз устида учганлиги, битта-иккита аэропланлар эмас, балки бутун бир эскадрияларнинг учганлиги сизларга ма'лум.

Мен ташқи ишлар министрининг ўрнида ишлаётганим учун яқинда нота топширганлигимни биласиз. Бу нотада чегараларимизнинг бузилишини кўрсатадиган янги мисоллар келтирилган эди. Шундан кейин чегараларнинг шу тарзда бузилишига хотима бериш учун бирор чора кўрилди деб ўйлайсизми? Йўқ, ҳеч қандай чора кўрилмади. Бизга аэропланларнинг номерларини айтиб берингиз дедилар. Икки-уч минг метр юқорида учган аэропланнинг номерини кўриб бўладими? Албатта кўриб бўлмайди. Башарти аэропланни мажбуран ерга қўндирсалар, минг хил баҳона топадилар ва ҳаво жуда очиқ бўлса ҳам аэроплан булут орасида адашиб қолди деб да'во қиладилар. Гап шунгача бориб етадики, армиямизни ҳам таҳқир эта бошлайдилар. Аэропланга ерга қўниш тўғрисида ишора берилмаган эди, аэроплан ерга тушганида, унга қаратиб ўт очилди ва ҳоказо баҳоналарни ўйлаб чиқарадилар. Бу гапларнинг ҳаммаси нотўғридир, чунки бўлган воқиаларнинг ҳаммасини ўз кўзим блан кўрдим.

Сўнгра Тито бундай деди: Мен ҳозир бу урушда биз блан иттифоқчи бўлган ва эндиликда бизга нисбатан ғалати йўл тутган мамлакатлар тўғрисида гапирар эканман, мен умуман бу мамлакатларни назарда тутмайман. Мен ўз хоҳишларини мазкур мамлакатларнинг халқларига мажбуран бажартирмоқчи бўлган кишилар тўдасинигина назарда тутаман. Мазкур мамлакатларнинг халқларини ҳеч ким демократик руҳдаги халқлар эмас деб айтолмайди. Бу мамлакатларнинг халқлари демократик руҳда бўлиб, улар ҳам биз каби тинчликни истайдилар. Аммо бу мамлакатлардаги реакция дун'ёдаги аҳволни бузиб кўрсатишни истайди, уларни адолат ва тинчликка интилаётган халқларга қарши қўйишни истайди.

Тито сўзининг охирида бундай деди: Аммо биз истиқболимиздан умидвор бўлишимиз керак. Халқларимизнинг бирлиги ўзимизга боғлиқдир. Бу бирлик куч-қувватимизнинг гарови ва ташқаридан бўладиган ҳар қандай хавфнинг бизга зарар етказаолмаслиги учун гаровдир. Ҳозирги вақтда Парижда ёки бошқа бирон жойда қандай ишлар бўлаётганига қарамай халқларимизнинг, ишчилар синфи ва деҳқонларнинг бирлиги ва якдиллиги, ғайрат-ҳиммат блан ишлаш ва ижодий, ташаббус кўрсатиш заурдир. Биз у ерда мумкин бўлган ишларнинг ҳаммасини қиламиз. Сизлар бу ерда мамлакатимизни тезроқ тиклаш ва ривожлантириш учун қўлингиздан келган ҳамма ишни қилишингиз керак.

МАРШАЛ ТИТО АМЕРИКА ҚЎШМА ШТАТЛАРИНИНГ ЮГОСЛАВИЯДАГИ ЭЛЧИСИ ПАТТЕРСОННИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

БЕЛГРАД, 23 август (ТАСС). Маршал Тито Америка Қўшма Штатларининг Югославиядаги элчиси Паттерсонни қабул қилганлиги тўғрисидаги ахборот бугун матбуотда э'лон қилинди.

Паттерсон маршал Тито блан Словениядаги Бледда кеча тушдан кейин учрашди. Паттерсон ёнида ҳарбий атташе полковник Патереж ва элчихона секретари Фрели ҳам бор эди. Ахборотда айтилишича, суҳбат вақтида Югославия блан Америка ўртасидаги муносабатлар тўғрисида фикр олишилган. Чегарадан учиб ўтаётган америка аэропланлари Югославиянинг давлат чегарасини ва мустақиллигини тез-тез бузаётганлиги тўғрисида Югославия ҳукуматининг шикояти, шунингдек иккита Америка аэропланининг Югославия территориясига мажбуран қўндирилганлиги тўғрисида ҳам музокаралар бўлган. Музокараларнинг натижаси келгусида бундай чегара жанжаллари ҳар иккала ҳукумат томонидан биргалашиб йўқотилишига ишонч беради.

ЮГОСЛАВИЯНИНГ АФИНАДАГИ ЭЛЧИСИ ЧАҚИРИБ ОЛИНДИ

АФИНА, 22 август (ТАСС). Министр Степанопулос эрталабки газеталарнинг Югославиянинг Афинадаги элчиси Цанкар ўз ҳукуматининг кўрсатмасига мувофиқ, Белградга жўнайди ва элчи Греция матбуотидаги ба'зи фикрларга ва Югославиянинг «Қирол Александр» деган кемасининг шикастланишига қарши норозилик билдириш юзасидан жўнайди, деган хабарни тасдиқлади

Демократик газеталарнинг ёзишича, ўнглар матбуотининг Югославияга ва маршал Титога доим қарши ёзиб келганлиги, Югославия Грецияга қарши уруш э'лон қилмай кураш олиб бораётир, деб кўпчилик ўртасида Югославияга айб таққан Далиписнинг ҳукумат а'зоси ва Ғарбий Македония губернатори бўлиб келаётганлиги, шунингдек Греция қирғоғидаги замбараклардан Югославиянинг Патрас яқинидаги қумликка ўтириб қолган пароходнинг тўпга тутилиши Цанкарнинг жўнаб кетишига сабаб бўлган.

ҲУЗИСТОНДА АҲВОЛ

ТЕҲРОН, 21 август (ТАСС). «Раҳбар», «Зафар», «Эронимо» ва «Шаҳбоз» газеталарида Ҳузистон касаба союзлари ходимларининг Ободондан юборган мактубини э'лон қилдилар. (Ободон телеграфи ишчиларнинг телеграммаларини қабул қилишдан ҳали ҳам бош тортмоқда).

Мактубда айтилишича, Аҳвоз турмасида қамалиб ётган касаба союз активларидан икки киши — Ёқубий ва Нахуд Зода очлик э'лон қилганлар ва ҳозирги вақтда уларнинг аҳволи оғир. Касаба союзларининг ҳамма биноларини аскарлар ишғол қилганлар. Ободон ҳарбий губернатори Фотиҳ умуман касаба союзларини танимайман, демоқда. Инглизлардан Жекок ва полковник Эндервуд араб қабилаларини ишчиларга қарши қўзғатиш учун доим ҳаракат қилмоқдалар ва Эрон чегараси яқинида бўлган инглиз аскарлари қабилаларга кўмаклашади, деб ва'да бермоқдалар. Инглиз-эрон нефть компаниясининг хизматчиларининг иғвогарликдан иборат да'ватларига кўнишни истамаган арабларни ўлдириш блан таҳдид қилмоқдалар. Маҳаллий эрон ма'мурлари иғвогарларга ёрдам бермоқдалар. Ободонда ҳарбий ҳолат э'лон қилинганидан кейин, ишчиларнинг уйлари кечалари талонмоқда. 14 августдаги қонли воқиаларнинг айбдорлари даставвал Басрага қочган эдилар. Улар ҳозир Ободонга қайтиб келдилар ва Ҳузистонни Эрондан ажратиш тўғрисида очиқдан-очиқ пропаганда юргизмоқдалар.

«Маданият» газетаси инглиз ҳарбий ма'мурларига ва Теҳрондаги инглиз элчихонасига яқин бўлган доиралардан олинган ма'лумотларга асосланиб билдиради: Басрага туширилган инглиз аскарларининг сони бир бригадага етади. Улар механизациялаштирилган энг янги воситалар блан ва жумладан текис ва тоғлик жойларда уруш ҳаракатлари учун зарур бўлган воситалар блан та'минланганлар.

Кейинги ҳафта ичида, я'ни Эрон ҳукуматининг Англияга топширган норозилик нотаси муҳокама қилинган чоқда, Басрага яна аскарлар туширилди.

ТЕЛЬ-АВИВДАГИ АҲВОЛ

ЛОНДОН, 22 август (ТАСС). Лондон радиоси билдиради: бугун эрта блан Қуддусдан олинган хабарга қараганда, кеча ярим кечагача инглиз қўшинлари Тель-Авива яқинидаги районларни қуршаб ола бошлаганлар. Кино ва театрларда томошалар тўхтатилган. Полициянинг ҳаракатчан отрядлари Тель-Авиванинг асосий кўчаларида соқчилик қилмоқдалар.

БЕРЛИНДАГИ СОВЕТ ҲАРБИЙ МА'МУРИЯТИНИНГ ТАДБИРЛАРИ

БЕРЛИН, 21 август (ТАСС). Берлиннинг совет секторида чиқаётган ҳамма газеталар кеча Совет Ҳарбий Ма'мурияти Бош раҳбарининг бир хил иш учун хотин-қизлар, ёш ишчилар ва катта ёшдаги ишчилар учун тенг миқдорда иш ҳақи тўлаш тўғрисидаги буйруқни босиб чиқардилар. Буйруқда бундай дейилади:

«Меҳнатга жинс ва ёшга қараб ҳақ тўлашдек тенгсизликни тугатиш, шунингдек саноатда, транспорт, савдо-сотиқ ишларида қишлоқ хўжалиги ва муассасаларда хотин-қизлар ҳамда ёшларнинг меҳнатини қўлланиш учун қулайроқ шароит яратиш мақсадида, Германиядаги Совет Ҳарбий Ма'муриятининг Бош раҳбари буюрди: 1. Ишчи ва хизматчиларга бир хил иш учун жинс ва ёшларига қарамай бир хил иш ҳақи белгилансин. 2. Бир хил иш учун ишчиларнинг жинси ва ёшларига қараб ҳар хил иш ҳақи белгилайдиган немис қонунлари ва буйруқларининг тегишли моддалари бекор қилинсин.

Немис меҳнат ва ижтимоий та'минот бошқармасига, шу буйруққа мувофиқ, ҳозирда қўлланилиб келган нарх қоидалари ва шартномаларига зарур ўзгартишларни киритиш таклиф этилди.

АРГЕНТИНА КОММУНИСТЛАР ПАРТИЯСИНИНГ КУРУЛТОЙИ

БУЭНОС-АЙРЕС, 20 август (ТАСС). Матбуотда босилган хабарларга қараганда, 18 август кечқурун Аргентина коммунистлар партиясининг XI конгресси ёпилган. Конгресс партиянинг сиёсий йўлини ма'қуллади. Сўнгги мажлисда сўзга чиққан Викторио Ядовилья миллий ва ижтимоий озодлик фронтини тузишга чақирди.

Партиянинг янги марказий комитети сайланди.

АМЕРИКА ВА АНГЛИЯНИНГ ПОЛЬШАГА НОТАСИ

ВАШИНГТОН, 20 август (ТАСС). Американинг Польшадаги элчиси Лэйн Польша ташқи ишлар министрлигига нота топширди. Бу нотада Польша ҳукумати уч давлат бошлиқларининг Ялта конференциясида қабул қилинган шартларни бузишда айбланади. Жумладан нотада «поляк деҳқонлар партияси» (я'ни ПСЛ — Миколайчик партияси) Польшадаги бошқа партиялар эга бўлган ҳуқуқлардан фойдаланмаётир, деб да'во қилинади. Нота Польшада сайловлар ўтказиш шартлари тўғрисидаги талабларни Польша ҳукумати олдига қўяди.

ЛОНДОН, 20 август (ТАСС). Англия ҳукумати Польша ҳукуматига нота юборди. Бу нотада Польшада умумий овозга қўйиш вақтида «жиддий нуқсонлар» бўлди, деб айтилади ва Польшадаги сайловларни уюштириш вақтида Англия амалга ошириш зарур деб ҳисоблаган шартлар кўрсатилади. Нотада Англия ҳукуматининг Польша сайлов қонунида «ўз мулоҳазаларини айтиши лозим бўлган моддалар бор ё йўқлигини ҳал этаолиши учун» мазкур сайлов қонуни текстининг Польшадаги инглиз элчисига топширилмаганлиги тўғрисида норозилик билдирилади.

ПАРС АГЕНТЛИГИНИНГ РАДДИЯСИ

ТЕҲРОН, 22 август (ТАСС). Теҳронда чиқадиган «Иттилоат» газетаси бугунги сонида ПАРС агентлигининг раддиясини босиб чиқарди. Бу раддияда айтилишича чет эллардаги ба'зи радио станциялар 20 август эрта блан Америка Қўшма Штатларининг Эрондаги элчиси Эрон бош министри ҳузурида бўлган ва бош министр ажнабийларнинг Эрон ички ишларига аралашуви тўғрисида америка элчисига шикоят қилган ва Америка Қўшма Штатларидан бу ишга аралашувини сўраган, деган хабарни эшиттирганлар. ПАРС бу хабарни рад этиб, «20 август эрта блан ҳам, умуман кейинги вақтларда ҳам Америка Қўшма Штатларининг Эрондаги элчиси блан бош министр ҳечқачон учрашмаганлигини билдиришни зарур деб ҳисоблайди».

Сўнгра раддияда қуйидагилар айтилади: «Воқиаларнинг боришидан ва бош министрнинг кўп марта қилган баёнотидан очиқ ма'лумки, унинг ташқи сиёсати Эроннинг ички ишларига ҳарқандай тарзда аралашувнинг олдини олиш принципига асосланган. Эроннинг ички ишларига аралашув тўғрисида Американинг да'ват қилиниши ҳақидаги хабар бутунлай асоссиз бўлиб, ёлғон ва иғвогарликдан иборат эканлиги аниқ ма'лум. Бу хабар қат'ий суратда рад этилади».

ХРОНИКА

ССР Иттифоқи Министрлар Совети Федор Тарасович Гусев ва Яков Александрович Малик ўртоқларни ССР Иттифоқи Ташқи Ишлар Министрининг ўринбосарлари қилиб тайинлади.

ССР Иттифоқи Министрлар Совети ўртоқ Максим Максимович Литвиновни ССР Иттифоқи Ташқи Ишлар Министрининг ўринбосари вазифасидан озод қилди.

Мас'ул муҳаррир: С. РАЖАБОВ.

ЧИЛЛАСИ ЧИҚМАГАН БОЗОРКОМ

ФЕЛЬЕТОН.

Афанди бир шаҳарга бориб гўристондан чиқиб қолибди. Қараса, қабрларнинг тепасига «фалончи композитор беш ёшда вафот этди», «фалончи ўқитувчи уч ёшда вафот этди» деб ёзиб қўйилган эмиш. Афанди ҳайрон бўлиб, ўша шаҳарлик бир кишидан сўрабди:

— Беш ёшда қандай қилиб композитор бўладию, уч ёшда ўқитувчи?

Шаҳарлик киши жавоб берибди:

— Бизнинг шаҳардаги кишилар қанча йил яшасалар ҳам, умрларида ўзлари мамнун бўлган энг яхши соатларни ҳисобга оладилар.

Афанди шунда айтган экан:

— Биродар, мабодо қазо етиб шу ерда ўлиб қолгудек бўлсам, менинг гўрим тепасига ёзиб қўйингки: «афанди туғилдию — ўлди».

Агар кишиларнинг умрини афанди саёҳатга борган шаҳарликларга ўхшаш ҳисобланса Қарим Нортожиев энди 6 ойлик бўлди. Ба'зилар бозоркомнинг дояси ҳали танглайини кўтаргани йўқ дейдилар. Нортожиевнинг ўзи бўлса, кичик чиллам ҳам чиққани йўқ деб да'во қилади.

Бақар паланг ҳисоби блан йил ағдарганда, Нортожиев икки мучални ўтиб қолди. Я'ни ўзи хоҳлаганидек ҳузур-ҳаловот кўрганда, у ҳозир 25 ёшга кирар эди. Аммо, энди югуриб-елиб, пул топиб, орзу-ҳавас кўраман деганда, Назарбек сельпосида растрат қилиб қўйиб, бир неча вақт қочиб юрди. Сўнгра бирқанча вақт тайинсиз ишлар блан шуғулланиб, кунжак-кунжакда ётиб қисилди. Ниҳоят бундан олти ой илгари Чўпонота бозорида рўёбга чиқди. Дарҳақиқат Нортожиевнинг умри 1946 йилнинг 25 февралидан бошланди. Чунки, ана шундан бери унинг егани олдида, емагани кетида.

Ҳозир айни пишиқчилик бўлиб, бозорга мол тўлиб кетган пайт. Агар Нортожиев умридан жиндай қайиб, ҳалол хизмат қиладиган бўлса, ҳар куни бозордан давлатга 950 сўм ўрнига 3 минг сўм даромад келтиради. Нортожиев учта йиғимчини олтита қилди. Лекин уларга мол сотувчилардан пул олиб, патта қирқмайдиган йўлни кўрсатди. Шундай қилиб, ҳар куни давлатга 950 сўм, Нортожиевга ўрта ҳисоб блан бир ярим-икки минг сўм даромад кирадиган бўлди. Бундан ташқари ҳар куни бозорда сўйиб сотиладиган 5 та қўйдан чиққан фойдага қассоб блан тенг шерик.

Нортожиевнинг танглайи кўтарилмаган деган гапнинг ҳам жони бор. Агар қарамоғидаги йиғувчилар «ўзаро солиқ»дан бир кун андак кам қистирсалар, Нортожиев дарров энгак ташлайди. Бир куни йиғимчи Аброров 650 сўмдан 400 сўмига патта қирқиб, «Хўжайинга 250 сўми ҳам бўлар» деган эди. Посангиси енгил келган Нортожиев бирдан ўзини ерга ташлаб, оғзидан оққўлик чиқара бошлади, энгаки тушиб кетиб, оғзининг лак-лукигача кўриниб кетди. Йиғимчилар унинг бу касалига тушиниб қолганлар. Аброров дарров яна 100 сўм блан танглайини кўтариб, зўрға эпга келтирди. Шундан сўнг ҳеч ким «хиёнат» қилмайдиган бўлди... Масалан, ўтган душанба куни Аброров сутчилардан 450 сўм йиғиб, 250 сўмга патта йиртди, 250 сўмни хўжайинга тутди. Тарозибон Маликхўжаев 650 сўмдан 300 сўмни, Умаров 650 сўмдан 330 сўмни, Исроилов 560 сўмдан 310 сўмни танглай пули қилдилар.

Нортожиевнинг, ҳали кичик чиллам чиққани йўқ дейишининг ҳам жони бор. Модомики, афанди замонидаги одамлар энг фароғатли соатларини умр ҳисобига қўшар эканлар, Нортожиев ҳам олти ойлик умри ичидаги ташвишли соатларини чегириб ташлашга нега ҳаққи йўқ. Нортожиев бола-чақадан кечиб, саҳарлаб бошланадиган бозордан тушадиган яхлит даромад нарибери бўлмасин деб ўша ердаги қоровулнинг буткасида ис босиб ётибди. Унинг устига шаҳардан текширувчи чиқиб қолмасин деб эрта азонда ҳар қаерга «қоровул» қўйиш керак. Гоҳо йиғимчиларнинг «итоатсизлик»ларини айтмайсизми. Мана бу «ташвиш»ларни назарга олиб, Нортожиевнинг фақат пул санаш блан ўтган вақтини ҳисоблаганда ҳақиқатан унинг ҳали кичик чилласи ҳам чиққан эмас.

Чилласи чиқмаган бола — гул дейдилар. Тошкент қишлоқ район савдо бўлимининг мудири ўртоқ Ҳакимов Нортожиевни гулдан ҳам нозик дейди. Ўртоқ Ҳакимов Чўпонота бозорига борганда чақалоққа узун умр тилаб, қайтади. У Нортожиевнинг умрига зарар бўлмасин, деб бозордан ҳар куни 2—2 ярим минг сўм йиғим тушишини била туриб, ойига 28 минг сўм план берган.

Хуллас, Нортожиев дун'ёга энг бахтли бўлиб келди. Агар бир ой 30 кун бўлиб, 6 ой 180 кун бўлса, ҳар куни «чақалоқ»нинг танглайини кўтаришга ўрта ҳисобда бир ярим минг сўмдан сарф бўлмоқда. Бу бир бозорнинг ўзидан. Қолган тўрт бозордан қанча танглай пули кетаётгани ҳозирча нома'лум. Аммо ҳаммани қизиқтирадиган нарса шуки. Нортожиевнинг бундан буёнги умри қайси ҳисоб блан бошланади!?

Ҳабиб НУ'МОН.

ТЕАТРЛАРДА:

ЎЗОПЕРА ТЕАТРИДА («Свердлов» театри биносида) — 25 августда кечқурун **Гуландом.**

27 августда **Кармен.** 4 пардали опера. Сталин мукофоти лауреати СССР халқ артисти Ҳалима Носирова. ЎзССРда хизмат кўрсатган артистлар ва театр солистлари қатнашади. Спектакль кеч соат 9 да бошланади.

МУҚИМИЙ ТЕАТРИДА (Пушкин номли боғ, ёзги театр) —26 августда **Офтобхон.**

ЎЗБЕК ДАВЛАТ РЕСПУБЛИКА МУЗИКА ТЕАТРИДА (Беш'ёғочдаги Тошсовет театри биносида) — 25 августда **концерт.** Концерт кеч соат 9 да бошланади.

ОХУНБОБОЕВ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ЁШ ТАМОШАБИНЛАР ТЕАТРИДА (Ҳамза кўчаси, 8-нчи уй) — 25 августда **Шерзод ва Гулшод.** Спектакль кундуз соат 4 да бошланади.

ҲАМЗА НОМЛИ ЛЕНИН ОРДЕНЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА

25 августда

В. Шекспир асари

Шоир **Ғафур Ғулом** таржимаси

ОТЕЛЛО

5 пардали трагедия.

Отелло ролида — СССР халқ артисти Аброр **Ҳидоятов, Дездемона** ролида — ЎзССР халқ артисти **Сора Эшонтўраева.** Яго ролида — ЎзССРда хизмат кўрсатган артист **Наби Раҳимов.**

Спектакль кеч соат 9 да бошланади. Касса кундуз соат 3 дан очилади

МУҚИМИЙ ТЕАТРИНИНГ ЁЗГИ БИНОСИДА («Пушкин» боғи) — 25 августда **Бутун Иттифоқ эстрада артистлари конкурси қатнашчиларининг концерти бўлади.**

ЁЗГИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«РОТ-ФРОНТ» — **Сирли кристал** 26 августдан **Безовта хўжалик,** «НАВОИЙ» — **Аршин мол олон;** «9-НЧИ МАЙ» — **Давид Гурамишвили,** 26 августдан **Насриддин афанди;** «ОКТЯБРЬ» — **Юксак мукофот;** «ВАТАН» — **Буюк бурилиш;** «ХЕВА» — **Давид Гурамишвили;** «ИСКРА» — **Озод қилинган ер;** «УДАРНИК» — **Тракторчилар;** «ТЕЛЬМАН» — **Осмон секинюрари;** «ПОБЕДА» — **Ажойиб табиатли қиз,** 26 августдан янги бадиий фильм **Қасам;** «ВЕСНА» — **Икки жангчи,** 26 августдан **Ҳукумат а'зоси.**

ҚИШКИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«ИСКРА» — кундуз ва кечқурун иккала залда **Гумаштанинг синглиси,** 26 августдан **Шўх йигитлар;** «ЎЗБЕКИСТОН» — кундуз ва кечқурун **Фил ҳайдовчи бола,** 26 августдан **Тўй;** «НОВОСТИ ДНЯ» — кундуз ва кечқурун **Безовта хўжалик;** «ПОБЕДА» — кечқурун **Тоҳир ва Зуҳра** (ўзбек тилида), 26 августдан **Чапаев** (ўзбек тилида).

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЁТ АДРЕСИ: Тошкент, Алексеев кўчаси №8 РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: мас'ул муҳаррир ва унинг қабулхонаси — 36545, мас'ул муҳаррир ўринбосари — 32916, мас'ул секретарь — 31638, мас'ул секретарь ўринбосари — 33468, партия бўлими — 34780, совет қурилиши бўлими — 31226, қишлоқ хўжалиги бўлими — 33469, саноат бўлими — 31048, хатлар бўлими — 32347, Нашриёт директори — 34786
Тошкент шаҳар «Правда Востока» ва «Қизил Ўзбекистон» босмахонаси. Тиражи 64,5 минг № 61 Р 04827.